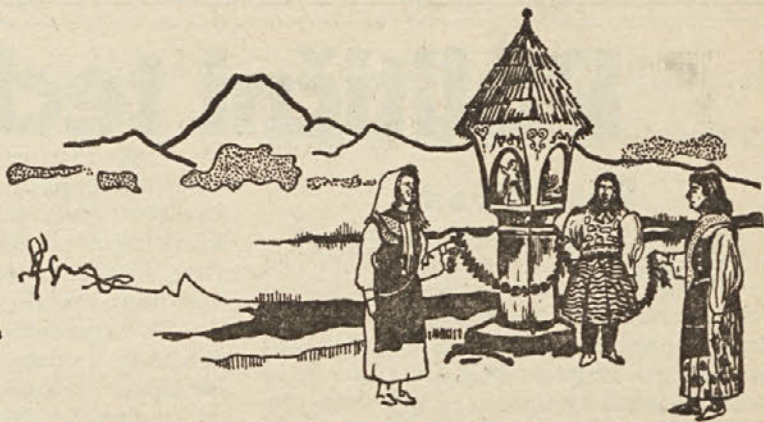

Maš tednik

KULTURNO-POLITIČNO GLASILO AVSTRIJSKIH SLOVENCEV

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

P. b. b.

LETO XIX. / ŠTEVILKA 9

CELOVEC, DNE 2. MARCA 1967

CENA 2.— ŠILINGA

Die sorbische Volksgruppe

III.

1945 wurde die Lausitz ein Teil der russischen Besatzungszone, und unter den Sorben erhob sich eine starke Stimmung für eine Eingliederung in die Tschechoslowakei. In Prag bildeten dortige Sorben einen »sorbischen Nationalrat«, der eine lebhaftere Aktivität entfaltete, besonders in den Tagen vor der Außenministerkonferenz in London 1947.

Der Vorsitzende des Zentralvereins »Domowina« Kurt Krenz erzählte mir, daß die Wellen hoch gingen. Selbst war er der Meinung, daß die Sorben den Tschechen in Sprache und Kultur so nahe stünden, daß sie sehr bald selbst Tschechen geworden wären, falls sie zur Tschechoslowakei gekommen wären. Ganz falsch ist dies wohl nicht; ich glaube aber, daß die wirtschaftliche Bedeutung des Gebietes entscheidender war — in der Lausitz gibt es reiche Kohlenlager. Und die Sowjetunion hatte bekanntlich ihre Pläne mit der deutschen Ostzone, während die Tschechoslowakei damals noch immer ein westlich orientiertes Land war. Es ist bezeichnend, daß die Stimme des »Sorbischen Nationalrates« ganz verstummte, als die Kommunisten 1948 die Macht in der Tschechoslowakei ergriffen hatten.

Nun fingen die Sorben an, das aufzubauen, was die Nazis zerschlagen hatten. Unmittelbar nach dem Kriege wurden viele sorbische Schulen, zwei Gymnasien, ein Lehrerseminar und eine neue Druckerei errichtet, und die »Domowina« wurde wieder ins Leben gerufen. Alles geschah sehr schnell — zum ersten Male in der Geschichte der Sorben mit voller Billigung der Behörden. Ja mehr als das: Die sorbische Kultur wird heute mit allen Mitteln und großen Zuwendungen von dem ostdeutschen Staat gefördert.

Zahlreiche Ausländer sind seither in der Lausitz gewesen, um die nationale Entwicklung zu studieren, so zum Beispiel der dänische Generalsekretär der Europäischen Volksgruppenunion und Vertreter der dänischen Minderheit in Südschleswig. Aus den Gästebüchern geht hervor, daß die Besucher augenscheinlich beeindruckt waren. Es dürfte einmalig sein, daß ein Domizilstaat einer nationalen Minderheit direkt emporhilft und sie fördert. Dieser Einsatz wird sogar von Menschen anerkannt, deren Sympathie für Ostdeutschland außerordentlich gering ist.

Den sozialistischen Thesen nach müßte eine solche Politik selbstverständlich sein. Derzeit hören wir aber aus Budapest, daß Rumänien eine ganz andere und viel strengere Politik seiner großen ungarischen Minderheit in Siebenbürgen gegenüber führt.

Ich hatte das Glück, an dem Tag in Bautzen zu sein, als das dortige sorbische Gymnasium sein zwanzigjähriges Bestehen feierte. Das Fest, das in der Aula des Lehrerseminars stattfand, wurde zu einer kräftigen Kundgebung der üppigen sorbischen Kultur. Gegen 100 Schüler deklamierten Gedichte und sangen ihre klangvollen Volkslieder. Sie sangen, wie slawische Völker singen können, klar, rein und laut. Sie tanzten ihre Volkstänze gekleidet in Volkstrachten an allen Teilen der Lausitz. Einige der Lieder waren sehr alt, andere drehten sich um sorbische Menschenschicksale während des Hitlerterrors. Die Kinder spielten Klavier, Flöte und Saiteninstrumente, und das Fest schloß mit Turnvorführungen.

Die Schulen der sorbischen Minderheit sind geteilt in eine Kategorie A, wo die

V Indiji so volili

Volitve so prinesle izgube kongresni stranki v petih pokrajinah — Lakota ostane še zmerom kot glavni problem države

Po poročilih iz Indije si je vladajoča kongresna stranka zagotovila absolutno večino z 261 od skupaj 520 poslanskih mest v osrednjem parlamentu.

Glede na izid volitev lahko rečemo, da je kongresna stranka na prejšnjo sestavo parlamenta na teh volitvah izgubila 97 poslanskih sedežev. Druga po vrsti je desničarska Svatantra s 45 poslanskimi mesti. Ta stranka je dobila na letošnjih volitvah 27 novih mest. Sledijo Džana Sang s 35 mesti (dobila 21 novih poslancev), Samyukta-socialisti s 23 sedeži (12 novih mest), komunistična stranka Indije z 19 poslanci, stranka Predža s 7 sedeži (izgubila 5 mest) in neodvisni ter razne pokrajinske stranke s 70 poslanskimi mesti (10 novih poslancev).

Kljub tem izgubam kongresne stranke pa njena večina ni v nevarnosti, nerodno za vladu je le, da je bilo na teh volitvah sedem vladnih ministrov poraženih od pro-

tikandidatov. Razen tega je kongresna stranka izgubila v petih pokrajinah svojo večino. Najpomembnejše spremembe so nastale v državah Madrasu in Kerali, v katerih služijo problemi juga, predvsem jezikovni, često kot temeljni kamen za opredeljevanje volivcev. V teh dveh državah so opozicijske stranke dobile absolutno večino in bodo vladale brez kongresne stranke. V državi Kerala bo verjetno zmagoviti kandidat komunistične stranke na čelu nove koalicijske vlade.

Glavni problem lakota

Tudi po volitvah te največje demokratske države Azije pa je v Indiji še zmerom glavno vprašanje, kako rešiti problem lakote, kajti kljub pomoči Združenih ameriških držav in Sovjetske zveze ostane modernizacija zaostalega poljedelstva najvažnejša naloga te velike azijske države.

General Suharto poziva na edinost Indonezije

Kot smo že v zadnji številki našega lista na kratko omenili, je indonezijski predsednik Sukarno v sredo, 22. februarja, podpisal dokument, s katerim prepušča vso oblast generalu Suhartu.

Predsednik Sukarno prepušča oblast predsedstva, potem ko je ugotovil sedanji spor, in potem ko je ugotovil, da je treba ta spor rešiti v korist ljudstva, naroda in države. Nato pravi, da je s tem prepustil svojo oblast generalu Suhartu. Sukarno dodaja, da se je s tem sklepom prilagodil duhu tega, kar je odredil ljudski kongres, toda ne da bi škodoval duhu in vsebini ustave iz leta 1945, ki ga je imenovala za prvega predsednika indonezijske republike.

General Suharto, ki ima sedaj dejansko oblast v rokah, je prvič javno govoril v četrtek, 23. februarja, po radiu in je dal razumeti, da bo Sukarno morebiti ostal ustavni poglavar države. Pozval je prebivalstvo in vojsko, naj okrepi enotnost in sodelovanje.

Nato je Suharto izjavil, da je prenos oblasti predsednika Sukarna v skladu z resolucijami ljudskega kongresa in z željo ljudstva ter ga je treba spoštovati. Nadaljeval

Kinder in der ersten Klasse mit Sorbisch anfangen und in der zweiten Deutsch als erste Fremdsprache haben, und wo in allen allgemeinen Schulfächern mit Ausnahme der Naturfächer — wegen der vielen Fachausdrücke — in Sorbisch unterrichtet wird. In der Kategorie B ist Deutsch Unterrichtssprache von der ersten Klassen; die Schüler sollen aber von der zweiten Klasse an einen gründlichen Unterricht in Sorbisch haben und später Aufsätze in Sorbisch schreiben können. Somit ist Sorbisch hier die erste und wichtigste Fremdsprache. Der Direktor des sorbischen Lehrerseminars erzählte mir von den sehr großen Schwierigkeiten, die beseitigt werden mußten, damit Lehrkräfte für die vielen nach dem Kriege errichteten sorbischen Schulen ausgebildet werden konnten. Das sorbische Lehrerseminar wurde 1946 gegründet, und eine große Anzahl junger Menschen sollte in aller Eile zu Pädagogen gemacht werden, die in einer Sprache unterrichten sollten, die sie zwar sprechen konnten, in der sie aber nie unterrichtet worden waren. Die Lehrerausbil-

dung war deswegen in den ersten Nachkriegsjahren mangelhaft. Ein anderes Problem waren die Schulbücher — es gab fast keine — und sie mußten eiligst verfaßt und herausgegeben werden. Heute ist es anders. Jetzt gibt es ausgezeichnete sorbische Schulbücher für alle Gegenstände; sie werden vom Verlag »Domowina« mit erheblichen Staatssubventionen herausgegeben. Die Druckkosten für eine sorbische Bibel belaufen sich leicht auf 150 Kronen. Die Schulbücher sind jedoch für Schüler gratis, und der Staat deckt das Defizit des Verlages. Schüler, die am sorbischen Lehrerseminar die Prüfung für Lehrer, Fachlehrer oder Kindergartenlehrerinnen bestehen, sind moralisch verpflichtet, in der Lausitz zu bleiben.

Anläßlich des Jubiläums des Gymnasiums wurde eine Ausstellung von Schülerarbeiten sowie von Schulbüchern und Lehrmitteln veranstaltet. Von besonderem Interesse waren aber für mich die historischen Zeugnisse aus der Zwischenkriegszeit sowie Dokumente über Ausweisung von Lehr-

Umrli oče ameriške jedrske bombe Robert Oppenheimer

Ameriški znanstvenik Robert Oppenheimer, ki je vodil delo laboratorijev v Los Alamosu, kjer je bila izdelana prva atomska bomba, je v soboto, 18. februarja, ponoči umrl v svojem stanovanju. Imel je 62 let in je baje bolehal na raku v grlu.

Kakor je znano, so leta 1954 uvedli proti njemu preiskavo in ga obtoževali »komunistične dejavnosti«. Posledica je bila, da so mu prepovedali dostop k tajnostnim komisije za atomsko energijo, s katero je dolgo časa deloval.

Leta 1963 so ga rehabilitirali in Kennedy mu je podelil Fermijevo nagrado. Nedavno je Oppenheimer zapustil vodstvo zavoda za znanstveno proučevanje na univerzi v Princetonu in se je umaknil v privatno življenje.

Bela hiša je objavila izjavo, v kateri predsednik pravi, da Oppenheimerjevo delo »ni imelo za edini rezultat vojaško silo, na kateri sloni naša varnost, temveč je hkrati pripeljalo do miroljubne uporabe atomske energije, ki se jo učimo izkoriščati v dobro človeštva.«

V globoki žalosti sporočamo našim rojakom, da je preminil v celovški bolnici

JANKO OLIP

posestnik in lesni trgovec v Selah

Gospod Janko Olip je bil vnet sodelavec kulturnih, političnih in gospodarskih organizacij koroških Slovencev ter velik prijatelj slovenske študijske mladine. Pri našem narodnem delu ga bomo vsled tega zelo pogrešali.

Ženi, otrokom in sorodnikom iskreno sožalje!

Rajnega bomo spremili v petek, dne 3. marca 1967 ob enih popoldne od hiše žalosti na pokopališče v Selah.

Vsemogočni Bog naj mu obilo poplača, kar je žrtvoval za slovenski rod na Koroškem.

V Celovcu, dne 1. marca 1967.

Narodni svet koroških Slovencev

kräften und ministerielle Verordnungen. Unter Glas und Rahmen war auch ein anderes Dokument untergebracht, der in den dreißiger Jahren von einem sorbischen Schuljungen geschrieben wurde: »Ich darf in der Pause kein Wendisch sprechen, ich darf in der Pause kein Wendisch sprechen, ich darf in der Pause kein Wendisch sprechen...« — 100 oder 200 Mal, damals ein häufig angewandtes Disziplinarmittel gegenüber Kindern der sogenannten »slawischen Untermenschen«.

Wenn auch nur wenige Menschen Kommunisten waren, war es doch deutlich, daß sie glücklich waren, in einem Land zu wohnen, wo sie sich ihrer Nationalität nicht zu schämen brauchten. Sie waren stolz, Sorben zu sein, und sie sagten mir das. Ein Mann — mit Parteiabzeichen zwar — sagte: »Wir haben als nationale Minderheit kein Mutterland, aber jetzt haben wir ein Vaterland.«

Es ist verblüffend, wie viel dieses kleine slawische Volk an Musik und Kunst her-

(Dalje na 8. strani)

Politični teden

Po svetu . . .

RAZOROŽITVENA KONFERENCA V ŽENEVI

V Ženevi se od 21. februarja nadaljuje delo razorožitvene konference. Voditelj ameriškega zastopstva William Foster je izjavil, da je veliko upanje za sporazum proti širjenju atomskega orožja. Dejal je, da so glede tega bistveno napredovali. Tako Združene ameriške države kakor Sovjetska zveza, je izjavil, so začele resna, skrbna in spodbudna pogajanja, da bi rešile svoja nesoglasja. Vendar pa je treba še mnoga nesoglasja rešiti, in to se bo zgodilo v Ženevi. Voditelj sovjetske delegacije na razorožitveni konferenci Rošin je izjavil, da je prezgodaj reči, ali bodo na prihodnjem zasедanju lahko dosegli uspeh glede razorožitve. Pripomnil je, da so nekam spodbudno napredovali glede rešitve nesoglasij o neširjenju jedrskega orožja. Sovjetska zveza je pripravljena na vse napore, da bi se sporazumeli o splošni in popolni razorožitvi in o vzporednih razorožitvenih ukrepih.

Moskovska »Pravda« piše, da ovire za sklenitev pogodbe proti širjenju jedrskega orožja prihajajo v enaki meri iz Zahodne Nemčije kakor iz Kitajske. Če so zahodne države odločene upreti se zahtevam Bonna, ki skuša na vsak način doseči dostop do jedrskega orožja, če bo sama zahodnonemška vlada opustila svoje zahteve na tem sektorju, tedaj bo pot za podpis pogodbe odprta.

»Pravda« polemizira s tezami o »atomih za mir«, ki jih zagovarjajo zahodnonemški voditelji. Po mnenju lista prihajajo ugovori zaradi odločenosti, da vedno ostane odprt izhod, po katerem bi zahodni Nemci imeli možnost delati, kar bi se jim zdelo na jedrskem sektorju v bolj ali manj oddaljeni prihodnosti. List je mnenja, da pogledi glede miroljubne uporabe jedrske energije ne morejo ustvarjati ovir za sklenitev pogodbe.

»Vendar pa, nadaljuje list, kritika proti morebitnemu sporazumu ne prihaja samo iz Nemčije. Pogodba je temeljni kamen tudi v jedrski politiki sedanjih kitajskih voditeljev. Če bi Kitajci pristopili k pogodbi, bi se potrdila uradna izjava, ki jo je objavila agencija Nova Kitajska po peti kitajski jedrski eksploziji. V tej izjavi se je poudarjalo, da se bo kitajska vlada še dalje borila za popolno prepoved atomskega orožja. Toda kitajski voditelji še vedno odklanjajo sodelovanje pri naporih za zmanjšanje nevarnosti jedrskega spopada. To je jasen dokaz, da so njihova politika in njihovi načrti daleč od pravih interesov miru.« »Pravda« zaključuje: »Sedanja alternativa je sklenitev pogodbe ali pa brezkončno večanje števila jedrskih držav, kajti možnost, da širjenje atomskega orožja popolnoma ubeži mednarodnemu nadzorstvu, je sedaj realno dejstvo.«

KITAJSKI SMOTRI: VODIKOVA BOMBA

Kitajci so 27. oktobra lani vzeli raketo in pritrdili nanjo atomsko bombo. Ta moderna ognjena strela je poletela čez poskusno področje v Sinkiangu. Po 600 km poleta je prišlo do jedrske reakcije. Kitajsko vodstvo je dobilo jedrsko bojno glavo za taktično raketo. Kitajska je imela svojo atomsko fe-ce-ho-ciang.

Konec lanskega leta, in sicer 28. decembra, so Kitajci sprožili nad poskusnim poligonom Lob Nor peto atomsko bombo v 26 mesecih. Ta bomba je bila petnajstkrat močnejša kot bomba nad Hirošimo. Toda še bolj pomembno je, da je ta bomba vsebovala litij 6, torej tisto termonuklearno snov, ki jo uporabljajo pri vodikovih bombah. Kitajska je s tem nedvomno tik pred eksplozijo svoje prve vodikove bombe. Ameriški izvedenci menijo, da bodo tako bombo sprožili že pri naslednjem kitajskem poskusu.

Kitajska pot do vodikove bombe je vsa tlakovana s presenečenji. Kitajski znanstveniki se očitno niso zadovoljili samo s tem, da bi v kakšnih desetih poskusnih eksplozijah ustvarili prototip uporabne jedrske bombe. Preseneča tudi to, da Kitajci že pri eksploziji svoje prve atomske bombe niso uporabili plutonija 239, ki ga je lažje pridobiti, ampak uran 235. Peking se je odločil za bolj zamotano, toda za več obetajočo pot, za pot, ki jo je mogoče premagati samo z ogromnimi stroški.

Presenečenje pri eksploziji prve kitajske atomske bombe je bila tudi tehnika vžiga. Kitajci so si prizadevali, da bi s svojim prvim, drugim in četrtem atomskim poskusom naglo razvili prototip cepilne bombe. Ta cilj so dosegli oktobra lani, medtem ko so s tretjo in peto poskusno eksplozijo preizkušali že z vodikovo bombo. Za ta skok od cepilne do fisijske bombe so potrebovali v Združenih državah Amerike sedem let. Kitajska skuša ta čas skrajšati najmanj za polovico. Doslej se Kitajcem ta skok ni v celoti posrečil, toda peta kitajska atomska eksplozija je imela že energijo 300 tisoč ton TNT. Kitajcem se je očitno posrečilo, da so »sežgali« vsaj en del termonuklearnega materiala in tako dosegli visok razvoj energije.

Špekulacije izvedencev za atomsko orožje, da so Kitajci z zadnjo poskusno eksplozijo preizkusili deloma že tudi tehniko trifaznega atomskega orožja, se opirajo na sporočila ameriške komisije za atomsko energijo. Ta komisija je sporočila, da je kitajska atomska eksplozija 28. decembra lani vsebovala že tudi uran 238 kot cepilni material. Tega urana 238 normalno ni mogoče cepiti, toda v tako imenovani »umazani« trifazni bombi ima ta uranov izotop poseben pomen: vodikov plašč, ki ga sproži cepilna bomba, more razcepiti tudi ta sicer nerazcepljivi uran 238. Pri eksploziji nastane ogromna energija, prav tako pa nastanejo tudi velike količine zelo umazanih radioaktivnih proizvodov.

Sovjetska zveza in Združene ameriške države so preizkusile ta tip bombe že zdavnaj pred podpisom sporazuma o delni prepovedi jedrskih poskusov. Kaže, da je Kitajska zdaj na enaki poti do atomske trifazne bombe.

. . . in pri nas v Avstriji

GOSPODARSKI PORAST: VEČ DENARJA IN KREDITOV!

Težišče porastnih priporočil gospodarskega sosveta, katere so v četrtek, 16. februarja, v paritetni komisiji soglasno sprejeli, je osredotočeno v denarnem in kreditnem oddelku. Gospodarski svet je zahteval od Narodne banke obsežnejšo kreditno politiko in dal pobudo za znižanje najmanjših rezervnih mer. Nadalje hoče gospodarski svet dobiti iz sklada ERP (Evropski obnovitveni program = Marshallova pomoč) dodatno 200 milijonov šilingov in ta denar uporabiti za porast investicijskih načrtov.

Gospodarski svet je namreč mnenja, da je treba takoj podvzeti dolgoročne učinkovite ukrepe, da bi tako ustvarili predpogoje za kar največji porast, ne da bi pri tem zašli v inflacijo.

Nadaljnje pobude sosveta so še:

1. Izboljšanje pospeševanja izvoza. Izvedenci so predlagali vrsto konkretnih ukrepov. V ta namen pripravljajo v finančnem ministrstvu nov zakon o pospeševanju izvoza.

2. Večletni investicijski državni program. Tudi podeljevanje državne pomoči so nujni predlogi.

3. Pospeševanje raziskovanja. Tu je mišljena ustanovitev fonda (sklada) za raziskovanje osnove in namena; pospeševati jih nameravajo z davčnimi olajšavami.

4. Poživitve aktivne politike delovnega trga, in sicer v količinskem in kakovostnem oziru.

TISOČ DELOVNIH MEST VEČ?

Na merodajnih mestih na Dunaju razpravljajo tačas o podelitvi kredita za deset načrtov, ki bi lahko zaposlili okoli 900 do 1000 novih delovnih moči. Prvi kredit Evropskega obnovitvenega programa (ERP) v višini 15 milijonov šilingov so že potrdili in ga bodo uporabili za preskrbo nadomestnih delovnih mest v premogovnih okoliših.

Pri zgoraj imenovanih desetih načrtih gre za ustanovitev štirih novih obratov in razširitev in obnovitev 6 obratov ali ustanovitev podružnic; po trije načrti odpadajo na blago kovinske industrije in na stavbno industrijo in industrijo gradbenega materiala, dva na tekstilno stroko in po eden na industrijo pohištva in strojev.

V območju gradiščanskega premogovnika Tauchena je v načrtu zgraditev novega

PO WILSONOVEM OBISKU V BONNU

Britanski premier Harold Wilson in njegov zunanji minister George Brown sta končala dvodnevni obisk v Bonnu (15. in 16. februarja). Uresničilo se je tisto, kar so vladni krogi v obeh deželah pričakovali. Premier Wilson je na tiskovni konferenci izjavil, da so bili britanski-zahodnonemški pogovori ohrabljeni in da je bila zamenjava mnenj koristna.

Kljub temu pa v poučenih krogih prevladuje prepričanje, da so britanska gosta in njuni gostitelji govorili povsem različen politični jezik. Wilson je dejal, da med svojim sedanjim obiskom v Bonnu ni samo nameraval pojasniti svoje težave, ampak je hotel slišati tudi mnenje »zahodnonemških prijateljev«.

Kmalu po Wilsonovem odhodu iz Bonna je tudi Kiesingerjeva vlada nastopila s svojo inačico komentarja o britansko-zahodnonemških pogovorih. Vladni predstavnik za tisk je prebral časnikarjem naprej pripravljeno Kiesingerjevo izjavo, ki ne vsebuje nič določnega, razen nekakšna upanja in neopredeljene obljube. Vsebinsko izjave šefa bonnske vlade je mogoče strniti v tri točke. Kiesinger je dobil med pogovori z Wilsonom vtis, da Britanci resno nameravajo pristopiti k evropskemu skupnemu trgu. Nemška stran je prepričana, da mora še dalje podpirati ta prizadevanja. Končno pa zahodnonemški kander upa tudi to, da bodo pogovori o tem kronani z uspehom.

Wilson je povabil kanclerja Kiesingerja, naj obišče London. Le-ta je vabilo sprejel. Tudi bonnski zunanji minister Willy Brandt bo aprila letos obiskal Veliko Britanijo. Kljub sedanjim pogovorom in vsem vljudnostnim gestam pa bi spričo doslej znanih podrobnosti vendarle mogli reči, da se v britansko-zahodnonemških odnosih ni prav nič bistveno premaknilo.

tekstilnega obrata, kakor tudi po eno podjetje kovinske in tekstilne stroke. Skupaj z drugimi ukrepi v tem področju računajo z več novimi delovnimi mesti, kakor pa bi jih lahko zasedli s prostimi rudarji.

CESTNEMU TOVORNEMU PROMETU DAJEMO PREDNOST

Te dni je imel prometni minister dipl. inž. dr. Ludwig Weiß v Organizaciji združenja industrialcev zanimivo predavanje, v katerem je pojasnil resnično in v javnosti doslej neupoštevano dejstvo, da srečujemo na naših cestah zmerom več novih, popolnejših in s tem zmogljivejših cestnih vozil, ki delajo železnici zmerom večjo konkurenco. Cestna vozila so prosta vseh nalog, kot so to na primer podjetnih dolžnosti in tarif. Za ta luksuz, povečini gre za prvovrstne dobrine, se zdi, da je prevoz zanj cenejši po cesti kot pa z vlakom.

Prometni minister dr. Weiß se je bavil v tem predavanju pred Organizacijo združenja industrialcev s »prometnim konceptom« za Avstrijo. Tega je treba izdelati, a je ostvaritev zvezana z izrednimi težavami. V nasprotju z večino drugih držav, je v Avstriji prometno ministrstvo raztreseno v več ministrstvih: v trgovinskem ministrstvu (cestnoprometno pravo), v gradbenem ministrstvu (ceste), notranje in prometno ministrstvo pa sta znotraj zvezne vlade pristojna za prometna vprašanja.

Vprašanje »prometnega koncepta« pa je minister obravnaval le v toliko, kolikor zadeva njegovo področje in se je pečal v glavnem z avstrijskimi državnimi železnicami:

1. Spričo hitrega tehničnega razvoja ni mogoče načrtovati za dolgo dobo.

2. Zaradi avstrijske majhnosti in pa z zemljepisnim položajem pogojen močan tranzitni promet, je prometno načrtovanje močno odvisno od razvoja v sosednjih državah.

3. Kljub temu pa bodo pri državnih železnicah ustanovili dve glavni mesti (za gospodarstvo obratov in ravnanje avtomatov ter za raziskovanje tržišča).

4. V številnih področjih z velikim prometom bo treba nujno začeti s smotrno obnovo železniških naprav.

Minister dr. Weiß je končno govoril o vprašanju atomske elektrarne za Avstrijo. Pri takem načrtu je gospodarnost šele tedaj na mestu, če proizvaja jedrska elektrarna ogromno električne energije. Prav iz te

SLOVENC

doma in po svetu

60-letni jubilej pisatelja Antona Ingoliča

Pred šestdesetimi leti, na dan 5. januarja, se je rodil v Spodnji Polskavi pri Pragerskem pisatelj Anton Ingolič. Ob tako pomembnem jubileju, ki ga pomeni 60 let, od tega več kot polovica posvečena pisateljevanju, se skoraj ni mogoče izogniti statistiki, čeprav nepopolni. Anton Ingolič je napisal blizu dvajset romanov in novelističnih zbirk, kakih deset povesti za mladino in več dram, dramskih prizorov in slik.

Dolga leta je bil urednik mariborske revije »Nova obzorja« (sedanji »Dialogi«), predsednik Zveze mariborskih kulturnih delavcev in predsednik Društva slovenskih pisateljev. Kot pisatelj je Anton Ingolič poznan najširšemu bralnemu občinstvu, slovenskemu seveda najbolj, tudi ljudem iz srbohrvatskega jezikovnega področja, kjer so ga precej prevajali. Tudi na češkoslovaškem ga poznajo; njegova dela so prevedena tudi v nemški jezik.

Anton Ingolič je v učbenikih označen kot slovenski realist. Ingoliča herejo bralci kot redko kateri slovenskega živečega pisatelja. To dokazuje med drugim tudi dejstvo, da izhajajo Ingoličeve knjige spet in spet v novih izdajah, ponatisih. Nekatere so izšle že v treh.

V Mendozi v Argentini slavila

Grintalova mama 90 let

V Mendozi v Argentini je slovenska skupnost doživela lep praznik. Slovenci so z veseljem in spoštovanjem izrekli te dni najlepše čestitke Grintalovi mami, ki je doživela visoko starost 90 let.

Apolonija Bernot, por. Grintal je bila rojena 9. februarja 1877 v Dupljah v fari Brdo pri Domžalah. V isti fari se je tudi pramojila v vas Vrhovlje, kjer je v srečnem zakonu imela 12 otrok: 6 sinov in 6 hčera. Leta 1934 je ovdovala in vse breme družinske odgovornosti ter skrbi na posestvu je morala vzeti na svoja ramena, dokler ni v letu 1945 odšla s svojim najmlajšim sinom Luko ter hčerkama Tončko in Zofko. Po letih preizkušenj je končno našla novo bivališče v družini svojega sina v Mendozi v Argentini.

S ponosom lahko gleda Grintalova mama danes ob svojem izredno visokem življenjskem jubileju na svoj rod. Od 12 otrok jih živi še 9. Trije so v Argentini, eden v Avstriji, pet jih je v domovini. Osem jih je poročenih, ena hči pa je redovnica v Buenos Airesu. 29 vnukov ter 7 pravnukov se veseli jubileja svoje stare mame.

Ljubljanska Drama gostovala v Beogradu in na Kosmetu

Pretekli teden se je ansambel Drame Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani vrnil s turneje v Beogradu in po Kosmetu. Osrednji slovenski igralci so med tem gostovanjem nastopili šestkrat s tremi različnimi domačimi dramskimi deli: z Linhartovim »Matičkom«, Cankarjevim »Pohujšanjem« in Mrakovo »Marijo Tudor«. V mestih Kosova in Metohije, to je v Prištini, Kosovski Mitrovici in Prizrenu, pa so se slovenski umetniki predstavili samo s »Pohujšanjem«.

Glasbena matica iz Ljubljane v celovškem radiu

Pred dnevi je pevski zbor Glasbene matice iz Ljubljane v celovski radijski postaji posnel več pesmi za slovensko in nemško oddajo. Pod vodstvom prof. Igorja Lavriča je zbor za radijski arhiv posnel dela naših znanih skladateljev: Vilka Ukmarja, Alojza Srebotnjaka, Jakoba Ježa, Jurija Gregorčiča in Mirka Kolariča. V spono prišla tudi dela dveh starih mojstrov — J. Gallusa in I. Poša. Snemanje je bilo uvod v nadaljnje kulturno sodelovanje Koroške in Slovenije, še posebej s koroškimi Slovenci. V maju bo namreč zbor ljubljanske Glasbene matice gostoval na Koroškem, v krajih, kjer še živi naša pesem in ohranja slovensko besedo.

Vodja slovenskih radijskih oddaj g. Hartman v Trstu

V sredo, 1. februarja, so imeli v slovenskem tržaškem radiu velik praznik. Ansambel slovenskega radijskega odra v Trstu je slavil dvajsetletnico svojega umetniškega delovanja. Na proslavo je bil povabljen tudi urednik in vodja slovenskih oddaj v celovškem radiu g. Helmut Hartman.

ga razloga je nemogoče, da bi lahko samo eno električno podjetje v Avstriji zgradilo tako atomsko elektrarno, ker je že samo po sebi težko tako jedrsko elektrarno iz gospodarskih razlogov vobče privzeti in krite avstrijskih električnih zalog. Zategadelj bi prišlo v poštev le skupno podjetje z udeležbo celotnega električnega gospodarstva.

„Na lepi modri Donavi“ že sto let

Popularno melodijo Johanna Strauša so prvič izvedli 15. februarja 1867. leta. To je bil čas habsburških uradnikov, pokritih kočij, svetovne elegancije. Dunaj je to obletnico praznoval izrednim sijajem in melanholijo.

Po časopisih, radijskih in televizijskih valovih je pošiljal Dunaj vsemu svetu vabilo z željo, da bi proslavili letošnji 15. februar z valčkom: v spomin na ta dan pred sto leti, ko se je rodil najslavnejši valček, ki ga je kdaj zložil dunajski komponist »Na lepi modri Donavi«. Generacije Avstrijcev ga imajo za drugo himno. Večkrat se je zgodilo, da so visoke politične ali kulturne predstavnike dežele v tujini pozdravljali s preprostimi znamenji: »Donau so blau, so blau...«

Ne more nas presenetiti, da se je ta prestolnica, znana po tem, da je vpeljala ples, ki je osvojil mlado in staro po vsem svetu, odločila, da bo proslavila stoletnico praznično in svečano, kot da bi šlo za zgodovinsko obletnico. Valček je bil nosilec dunajskega obdobja, najlepšega, ki ga je ta prestolnica poznala.

Zaslugo za uspeh: »Na lepi modri Donavi« ima pariški novinar

Odkritja in vzpona valčka »Na lepi modri Donavi« pa — ironija usode — ne dolgujemo kakšnemu Dunajčanu, temveč pariškemu novinarju, uredniku Figara. Prva izvedba, ki jo je slišal, ga je tako očarala s silovitostjo, svežino in poezijo teh not, da je začel pravo propagandistično kampanjo, da bi vzbudil pozornost Parižanov. Uspelo mu je popolnoma.

Johann Strauß je prvič predstavil svoj novi valček 15. februarja 1867. v dvorani Diana na Dunaju, kjer je igral njegov orkester. Sprejeli so ga nekoliko hladno. Moral bi biti priti kakšno leto prej, da bi se Dunajčani pričeli zanimati za ta motiv in da bi odkrili njegov čar.

Strauß, ki ni bil zadovoljen z dunajskim debutom, je izvedel valček pri otvoritvi avstrijskega paviljona na svetovni razstavi v Parizu: in tu je dobil prve aplavze. Pavla Metternich, žena avstrijskega ambasadorja v Franciji, je menila, da je treba dunajskemu dirigentu in njegovemu orkestru pomagati. Priredila je sprejem na veleposlaništvu. Povabila je Napoleona, Evgenija, kralja iz Hannovera, princa iz Galesa, kratka vso visoko družbo Pariza. Strauß je igral in zmagal. V trenutku so ga zasuli z aplavzi. Med povabljenici je bil tudi urednik Figara, ki je vzpon novega valčka imel za osebno vprašanje in dolžnost. Iz Pariza so pronesli valček »Na lepi modri Donavi« v Ameriko, Avstralijo, na Kitajsko... po vsem svetu je imel bučen uspeh in na Strauša je pričelo deževati zlato.

Svečana proslava v Veliki glasbeni dvorani

Na večer pred stoletnico je bil pod pokroviteljstvom mesta Dunaja slavnostni koncert v Veliki glasbeni dvorani. Na koncertu je pel dunajski Männergesang-Verein, pod vodstvom Karla Ettisa in ob spremljavi Dunajskih simfonikov pod taktirko Eduarda Strauša, valčka: »Vino, žene in petje« in »Na lepi modri Donavi«. Z uverturo iz operete »Netopir«, valčkom »Rože z juga«, »Francoske polke« in »Im Krapfenwaldl«, je dirigent Eduard Strauß ustvaril odlično glasbeno nastopanje pri poslušalcih. Ko pa je tenor Dunajske državne opere Waldemar Kment zapel arijo Barinkaya iz operete »Cigan baron« z lepim mehkim glasom in sopranistinja Wilma Lipp s svojim glasovnim sijajem zažrgolela valček »Pomladanski glasovi«, je doseglo navdušenje med

Slavko Tihec in Bogdan Meško v „Galeriji 61“

V »Galeriji 61« (kot je naš list v prejšnji številki že na kratko omenil) je tačas odprta razstava dveh slovenskih likovnih umetnikov: kiparja Slavka Tihca in slikarja Bogdana Meška.

Uvodoma je na tiskovni konferenci dipl. ing. arhitekt Rudolf Nitsch dejal, da sta oba jugoslovanska-slovenska likovnika že priznana umetnika na različnih bienalih. Oba skušata človeška doživetja, čustva in podobno predstaviti in jih potem po svoje oblikovati in podati ponovno svojemu okolju (miljeju).

Kipi Slavka Tihca pričajo, da umetnik želi zmerom izhajati z vidika nežnega — duševnega v svojem doživetju, pa se potem v težavnem, a tudi bolj zanosnem delu dokopati z močjo do utelešenja svoje doživite podobe. V tem delu se zmerom znova kažejo krilata kovinska jedra, od daleč spominjajoča na rastlinsko semenje, ki ga je razsejal veter. Zato lahko te kipe-plastike, te listne oblike, oblike z jedri in te temne semafore dojemamo kot povsem samostojne, če se jim zunanje in notranje približamo. Takrat nam zapoje mreža podobnosti v njihovih paličastih ploskvah in nam posreduje prav grafični nežni odnos oblikovalca do oblike, do kiparskega izdelka, ki pravkar nastaja pod umetnikovimi rokami, do njene površine, s katero pritegne naše poglede in aktivira naša čustva.

Drugi slovenski umetnik Bogdan Meško razstavlja olja in grafike, ki pričajo o slikarjevih prefinjenih čustvih. Na črnem ali svetlejšem ozadju slika glave ali portrete in zato marsikatero delo spominja na svetniške podobe. To pa pravi, da je v središču Meškovih stvaritev nazadnje le človek.

občinstvom svoj višek, ki se dolgo ni poleglo.

Tako je svečani večer, ki ga je še obogatil komorni igravec Robert Lindner z recitacijami, dosegel pravo zmagovalstvo tričetrtinskega takta StrauBove glasbe, posebno še one s svetovnoznanimi obema terca-ma: »Donau so blau...«

Župan Dunaja Bruno Marek, kot slavnostni govornik, pa je med drugim tudi dejal, da bo celotna izdaja partitur Johanna Strauša izšla čez nekaj mesecev ter da bo v prvem zvezku »Dunajski valček«.

Dne 15. februarja so najbolj slovesno položili venec na dunajskem pokopališču.

Organizatorji so bili mnenja, da so tega dne v vsakem kotičku sveta, radio, televizija ali zasebni orkestri izvajali note valčka »Na lepi modri Donavi« in s tem vabili vse, naj se združijo z Dunajem v tričetrtinskem taktu. Pripovedka si želi, da bi bila Donava »modra« samo za zaljubljenca. Kdor jo vidi blatno in zamazano, polno petrolejskih madežev, kakršna je zmerom, naj napravi izpit iz poštenosti.

S svojimi kompozicijami dosega likovnik enotnost in zaokroženost, kar kaže, da slikar Bogdan Meško popolnoma obvladuje vsebino svojih del.

Kar se same razstave tiče, je treba vobče omeniti, da se oba likovnika močno dopolnjujeta. Tankočutna in ustvarjalna moč njihovih del daje obema umetnikoma nekaj skupnega.

Razstava bo še do 10. marca odprta, od ponedeljka do petka od 16. do 19. ure.

B. L.

● **Koncert ljubljanskih solistov.** — V torek, 21. februarja, je Slovenska glasbena matica v Trstu priredila koncert, na katerem so nastopili gostje iz Ljubljane, in sicer: sopranistka Zlata Ognjanovičeva, basist Jože Stabej, violinist Vladimir Škerlak in pianist Marijan Lipovšek. Koncert je bil v mali dvorani kulturnega doma. Na sporedu so bila dela Schuberta, Musorgskega, Bartoka in Lajovica. Vsi izvajalci so občinstvo zelo navdušili, tako da je prireditelj doživel lep uspeh. Celoten spored je posnela tudi tržaška radijska postaja za glasbeni program slovenskih oddaj.

● **Stipčevićeva študija o Ilirih.** — Mladi ilirolog Aleksander Stipčević, ki sicer deluje v zagrebški vseučiliški knjižnici, je že leta 1964 tiskal pri milanski založbi »Il Milione« v italijanščini in angleščini svojo prvo monografijo o Ilirih. Sedaj je pod naslovom »Gli Iliri« pri založbi »Il Saggiatore« izdal na 260 straneh splošno delo o Ilirih, o njihovem življenjskem prostoru, o njihovih bojih z Grki in Rimljani, o njihovem družbenem življenju, trgovini, umetnosti itd.

richtlicher« Gärten hinaussehen. Das Rad dreht sich in die entgegengesetzte Richtung, Herr -n!

Sollte das -n unter dem Artikel der Schlußbuchstabe eines Flußnamens sein, der auch den Staat der »jüdischen Weltverschörung« durchfließt, so täte besagter Herr gut daran, etwas weniger zu schreiben und etwas mehr zu lesen. Auf großes Interesse würden nämlich Ausführungen stoßen, die er in diversen Kalendern und anderswo zu einer Zeit abgesondert hat, da er noch höher zu Pferde saß. Damals durfte man offen reden, und man tat es auch, in seinem Sinne. Zitate aus diesen Produkten könnten unangenehm werden.

Und zu guterletzt noch ein gutgemeinter Rat: Sie brauchen die Kärntner Slowenen! Ohne sie und nach dem Beitritt Österreichs zur EWG sowie nach der Lösung der Südtirolfrage hätten Sie nichts mehr zu schreiben. Zur Beruhigung seien Sie versichert: ein gewisses Reich ist in Trümmer gesunken, Kärntner Slowenen aber gibt es noch trotz tausendjähriger Germanisierungstendenzen, und es gibt vor allem auch die slowenische Schriftsprache, die für ein Bruckantenkind ganz beachtliche literarische Leistungen hervorgebracht hat. Auch wenn Sie es nicht wahrhaben wollen. Und zu allerletzt: auf Wiedersehen in der Grenz- und Blutspalte der Kärntner Nachrichten! Sollten Sie bei so viel Blut nicht einen Arzt rufen?! Auch für chronische Leiden ist die Chirurgie schon sehr fortgeschritten!

Korotan

Sodobni kulturni

portret

Humbert Fink

Pripovednik Humbert Fink se je rodil leta 1933 v Salernu v Italiji. Njegova prva knjiga »Die engen Mauern« (Ozki zidovi, 1958) je malomeščanski roman, ki se dogaja v Beljaku. Dva mlada prijatelja hočeta zbežati pred dušičnim zrakom in malomeščansko ožino, toda ne uspe jima. »Mesto s svojimi ozkimi, temnimi zakoni je bilo močnejše«. Uklonita se svojemu pokolenju, poročita ženi, ki ju ne ljubita in ostaneta meščana osovraženega mesta z ozkimi zidovi, ki sta jim nekoč hotela ubežati.

Pripoved »Die Absage« (Odpoved, 1960) je podobna romanu in jo avtor pripoveduje v prvi osebi. Mlad pisatelj pobegne iz velebestnega hrupa množic in iz problematičnega zakona v samoto Kalabrije. Seveda ne najde tam zavetja, ki ga je iskal, kajti njegova preteklost ga spremlja z groznimi spomini in slikami. Že kot fant je doživel strah pred vojaškimi letali, zdaj pa se je ta strah spremenil v življenjski strah, ki nadkriljuje vse dogodke. »Končno se vsi bojimo, grozno bojimo, in če mislimo na bodočnost, zakrivamo brez izjeme obraz pred resnico; oče mojemu priznati, da za nas ni več bodočnosti...«

Humbert Fink si prizadeva za novo podobo romana, za možnosti, »se v spremenjenem svetu izražati na nov način«. Zgled mu je Cesare Pavese, z njim veruje v bodočnost te umetniške oblike. Tudi teoretsko se je bavil v številnih razpravah z moderno literaturo; pesniki mlade generacije vselej zelo pozorno in kritično spremljajo pojave sodobne literature in umetnosti. Med drugimi bi mogli navesti še sledeče primere: Kurt Benesch, Herbert Eisenreich, Gerhard Fritsch, Wieland Schmied, Oskar Jan Tauschinski, Herbert Zand.

Tradicija in prenavljanje sta osi, okoli katerih se sučejo tudi dogodki sodobne drame. Moderne odrske pesnitve se približujejo zdaj konvencionalnim zdaj revolucionarnim silam. Raznolična je lestvica odrov: sega od teatrov kot ognjišč tradicionalnih oblik in vrednot pa do gledališča kot eksperimenta. Slej ko prej pa so dramatik prepričani, da njihova umetniška oblika daleč prekaša vse druge literarne zvrsti. »Zame je oder največja in najbolj neposredna umetniška oblika«, pravi Amerikanec Thornton Wilder (rojen 1897). Ob dogodkih na odru čuti vsaka skupnost ljudi, kaj pomeni biti človek. Od vseh zvrsti je zmožen le oder uprizoriti sedanost. Drama je usposobljena, da nam predoči doživetje, to je harmonijo, ki jo je ustvarila človeška roka in jo vodi duhovna moč. V umetnosti se zavedamo, kaj vse zmore človeško življenje, še več: umetnina nam daje moč, da živimo v soglasju s tem spoznanjem. Tako vrši vsak dramatik važno socialno funkcijo, ko omogoča gledalcu dostop do urejenega sveta, da ne utone v valovih nesmiselnosti, da ne doseže tiste svoboščine, ki jo Aristotel imenuje »katarsis«.

Že davno so se zrušili temelji aristotelske dramaturgije, tudi zahteva po enotnosti dejanja, kraja in časa danes ne velja več. Na vseh literarnih področjih je v zadnjih letih prišlo do revolucionarnih preobratov. V Avstriji so se te literarne spremembe odvijale vedno bolj premišljeno in zmerno, imenovati bi jih mogli »konzervativno revolucijo«. Kar je izrekel Hofmannsthal za odnose med novim in izročilom, velja tudi tu: »Morda poživlja tradicijo, tradicija plemeniti modo.« Šestdeset let pozneje je pripomnil avstrijski pripovednik Humbert Fink k položaju sodobne literature za svojo docela drugače usmerjeno generacijo: »Mi, ki stojimo med vsemi in ki nam pomeni vsak nov korak že tveganje, se bavimo s tistimi pratemelji, ki v njih koreninimo«. (Humbert Fink v razpravi »Zur Situation des Romans«, Wort in der Zeit, letnik 1961, prva številka.)

Fink se je zelo aktivno udeleževal kulturnega življenja v Avstriji in na Korškem in se še udeležuje. Sodeloval je kot izdajatelj in pisatelj pri avstrijski reviji »Wort in der Zeit«. Ta revija je izhajala proti koncu s 6500 izvodov in so jo prodali 60 odstotkov v Nemčiji in v Švici in samo 40 odstotkov v Avstriji. Založba Stiasny je po svojem govorniku Gerhardu Zerlingu priznala, da je samo Humbert Fink pridobil nad 1400 naročnikov v Avstriji. To priča nedvomno o dobrem literarnem in umetniškem imenu, ki ga uživa Humbert Fink pri nas in v tujini.

Die „Kärntner Nachrichten“ - eine Fehlgeburt

Unter dem verheißungsvollen Titel »Ist die slowenische Sprache eine Fehlgeburt?« widmete eine der letzten Nummern der »Kärntner Nachrichten«, des Blattes »für Freiheit und Rechte«, wie es sich selbst in eitlem Selbstüberheblichkeit nennt, einen großen, umrahmten Leitartikel besagter Frage — Beweis genug dafür, wie wichtig man hierzulande bei ewiggestrigen »slowenische« Fragen nimmt. Damit wir dem Schreiber -n nicht zuviel Ehre antun, eine einleitende Bemerkung: selbst ein Handamputierter könnte sich an den ihm noch verbleibenden Fingern ausrechnen, wie oft wir die »Kärntner Nachrichten« und ihre Schreiber, die Nach(t)richter, publizistisch in unserem Wochenblatt korrigiert haben. Wenn wir es diesmal tun, so nur deshalb, weil wir doch einmal auch gerne sagen möchten, daß nicht jeder Schreiber gedruckten Unsinn verzapfen darf, ohne daß ihm widersprochen wird. Im übrigen wissen wir sehr wohl, daß besagtes Blatt eingehen müßte, hätte es nicht die Kärntner Slowenen, denn für einen guten Teil des Organs der »tausendjährigen« Freiheit und des germanischen »Rechts« haben wir Kärntner Slowenen die Ehre, das ewig er-giebige Thema abzugeben.

Nun zum Machwerk des besagten Artikels! Zur Behauptung, daß die slowenische Sprache vor hundert Jahren für einen kleinen Volksteil künstlich geschaffen wurde

und einer Entwicklung entbehre sowie seither im Brutkasten am Leben erhalten werden müßte, werden wir nicht wissenschaftlich Stellung nehmen, da wir dazu zu weit herabsteigen müßten. Sicher sind aber dem Schreiberling die Leistungen des slowenischen Protestantismus für die Ausbildung der slowenischen Schriftsprache bekannt, nur steckt er wie ein gewisser Vogel in eitlem Ignoranz den Kopf in den Sand und Schutt eines Europabildes, dem er mit Tränen im Knopfloch nachhängt, obwohl es vorbei ist. Auch dem »Hundertmillionen-Volk der Deutschen« soll ein gewisser Luther die Schriftsprache gegeben haben. Wenn der Verfasser schon Zahlen ins Spiel bringt und die Ärmlichkeit von zwei Millionen Slowenen gegen 100 Millionen Deutsche ausspielt: wie wäre es, wenn besagter Herr Chinesisch lernte; da gibt es noch etliche mehr davon. Hier aber hört wohl die Logik auf, ganz abgesehen davon, daß der Intelligenzgrad des Schreibers, nach seinen Zeilen zu schließen, für eine so schwere Sprache nicht ausreichte.

Was nun das slowenische Gymnasium und des Schreibers Behauptung betrifft, die Absolventen desselben würden keine Anstellung finden, war wohl ein allzu verständlicher Wunsch der Vater des Gedankens. Die Wirklichkeit sieht ein klein wenig anders aus. Gott sei Dank gibt es auch Leute, die über die Zäune »nach(t)-

Stanovski dan za tretjerednike

V četrtek, dne 9. marca 1967, bo v Celovcu v Mohorjevem domu stanovski dan za tretjerednike. Ob 8.30 (pol devetih) dopoldne bo sv. maša v Mohorjevi kapeli z naukom za tretjerednike. Pred in med sv. mašo bo priložnost za spoved.

Po sv. maši bo kratko zborovanje.

Tretjeredniki in prijatelji tega vabljeni! Vodstvo Tretjega reda.

Duhovno srečanje katoliških mož

DNE 5. MARCA V CELOVCU

V nedeljo, 5. marca, se zberejo katoliški možje naših far na svojem vigrednem zborovanju v Mohorjevem domu v Celovcu. Dopoldne OB POL 10. URI SKUPNA SV. DARITEV, nato v dvorani dva referata: »1200-LETNICA POKRISTJANJEVANJA« (prof. dr. Janko Zerzer) in »KATOLIŠKI MOŽ PO KONCILU« (prof. dr. Vinko Zwitter). Nato razgovor, opoldne skupen obed in ob 14. uri predvaja prof. dr. A. Kinzel film: »PESEM CESTE« (La strada) in vodi o njem razgovor.

Film »Pesem ceste« je mojstrovin italijanskega režiserja Fellinija in dokazuje, da ima tudi najubožnejše in najneznatnejše življenje svoj globoki smisel in svojo milost. Film je ocenila katoliška filmska komisija kot zelo priporočljiv za odrasle.

SVEČE

(Občni zbor)

V nedeljo, dne 19. februarja 1967, je bil v Svečah pri Ukelnu občni zbor slovenskega prosvetnega društva »Kočna«. Zadnji občni zbor je bil pred enim letom.

Iz delovnega poročila je bilo razvideti, da so se potrudili odborniki pridobiti k starejšim za prosvetno društvo zaslužnim članom tudi še mlajše člane. Na občnem zboru smo izvedeli, da šteje trenutno Slovensko prosvetno društvo »Kočna« 43 vpisanih članov, ki so plačali vsi od odbora predpisano članarino. Pridobivanje novih članov se bo v tem letu nadaljevalo.

Odbor je imel v preteklem letu dve seji, zbor Slovenskega prosvetnega društva »Kočna« 30 vaj in dva dobro uspela koncerta. Z naštudiranim programom bo gostoval pevski zbor pod vodstvom dr. Antona Feiniga tudi v drugih krajih naše Koroške.

Po poročilih predsednika, tajnika in blagajnika je bila na občnem zboru izrečena nato razrešnica. Pri volitvah novega odbora so bili ponovno izvoljeni: dr. Valentin Inzko za predsednika, Pep Oitzl, mizarški

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU,

Celovec, Viktringer Straže 5, tel. 22 51.

mojster iz Polane, za podpredsednika, Peter Sottowia, upokojenec v Svečah, za tajnika, za tajnikovega namestnika je bil izvoljen Joži Partl, posestnik na Mačah, za blagajnika Pepi Begusch, delavec v tovarni na Bistrici v Rožu, za blagajnikovega namestnika je bil izvoljen Fridi Križner, posestnik s Sin, za knjižničarja pa prof. dr. Anton Feinig, ki je hkrati pevovodja Slovenskega prosvetnega društva »Kočna«.

BISTRICA V ROŽU

Blizu humperškega gradu se je 24. februarja pripetila huda nesreča. Z osebnim avtom se je ponesrečil naš pismonoša g. Karol Prezelj.

Karli je bil poznan v celi bistriški občini in deloma še v sosednjih krajih. Bil je izredno prijazen, uslužen pismonoša. Poznali smo ga kot vedno veselega, hitrega raznašalca pošte, ki je vsem rad ustregel. S pridno ženo sta zgradila lepo družinsko hišo. Komaj 42 let star pa je moral pustiti družino, dom in delo. V petek zvečer se je peljal k tečaju v Celovec, ki ga je trikrat na teden obiskoval. Verjetno je avto na ledeni cesti zaneslo in ga vrglo na levo stran ceste, pred neki tovorni voz. Karli je bil takoj mrtev. Hudo je zadela žalostna vest ženo, hčer, sina ter mater in brata. Žalujemo pa za prijaznim pismonošem vsi, ki nam je dan za dnem vestno nosil pošto.

Rajnega je spremljalo od doma v cerkev in na pokopališče izredno veliko pogrebcev. Malo so se mu hoteli oddolžiti, da je 20 let vsak dan prihajal v hiše. Pokopal ga je njegov sorodnik g. p. Demšar s Strmca. Poštariji so se udeležili pogreba tudi z godbo. Naj v miru počiva!

Pevci iz Roža gostovali v Pliberku

V nedeljo, dne 26. februarja 1967, so nastopili v Pliberku v Schwarzelnovi dvorani pevci Slovenskega prosvetnega društva »Kočna« v Svečah. Moški zbor je vodil prof. dr. Anton Feinig.

Pevce je uvodoma pozdravil pliberški podžupan Mirko Kumer. Predstavil je sveške pevce ter poudaril pomen Sveč v našem narodnem življenju. Saj je bil v tej vasi doma profi Andrej Einspieler, oče koroških Slovencev. »Doline Rož, Podjuna, Zilja,« je dejal g. Kumer, »so v pesmi povezane v venec. Danes se bosta združila Podjuna in Rož ob narodni in umetni pesmi, s katero nas bodo razveselili sveški pevci.

Gospodu podžupanu se je za prisrčni pozdrav zahvalil dr. Inzko. Predstavil je pevce zbor. Med njimi so bili kmečki fantje, delavci, obrtniki, uradniki in dijaki.

Nato je zadonela po dvorani slovenska melodija. Takoj smo videli, da so se sveški pevci odločili za gostovanje po Koroškem šele, ko so imeli docela skrbno naštudiran program. Dr. Feinig je pevovodja,

ki polaga veliko važnost na precizno delo. Tenorji in basi ne obvladajo le vsak svojega glasu, temveč se zlivajo glasovi pri petju v harmonično celoto. Posebnost zborja je v tem, da zna zapeti tudi piano. Posebno narodna pesem ga mnogokrat zahteva. Le tako more priti vsa nežnost melodije in besedila pravilno do izraza.

Posebno dinamično zapete so bile narodno-budne. Tu so prišli glasovi šele do polne veljave. »Narod pa zmeraj stal...« je zadonelo po dvorani, navdušenje se je stopnjevalo od melodije do melodije ter našlo svoj višek ob solospievih dr. Janka Zerzerja in dr. Antona Feiniga.

Vsi, ki so se koncerta udeležili, so bili z izvajanjem upravičeno zadovoljni. Za pevski užitek se je zahvalil ob koncu prireditve v imenu hvaležnega občinstva podžupan Mirko Kumer.

Prireditve v Pliberku se je udeležilo tudi več predstavnikov slovenskega kulturnega življenja. Med udeleženci smo videli tudi gđc. Milko Hartmanovo.

na pokopališče v Podgorjah. Zvonček s cerkvice je milo pel v slovo. Le kje bo pel v bodoče. Gospod dekan dr. Hornböck je opravil cerkvene obrede, ki so jih oplešali tudi pevci.

Naj rajni sveti večna luč, naj se spočije od trudapolnega dela in romanja po zemlji!

ŠT. JURIJ PRI PLIBERKU

(Smrt Joža Mandel)

V št. Juriju smrt nič ne izbira. V soboto, 14. januarja, je vzel slovo od nas rajni Joža Mandel, ki je umrl zelo tragične smrti. Star je bil šele 44 let. Bil je oče treh otrok: dveh deklic in enega fanta. Starejša hčerka, po imenu Olga, obiskuje 2. razred Slovenske gimnazije.

Bil je res spoštovan, vzoren, priden in pošten mož ter družinski oče. Že pred par leti je s svojo pridno ženo Katro začel graditi lastni dom. Njune pridne, žuljave roke so vso peko in ves omet naredile same brez stroja. Tako sta se po trudapolnem delu dokopala tako daleč, da sta že nekaj let sad le-tega v krogu svoje srečne družine.

Rajni Joža je bil res pravi mož in družinski oče. Bil je res z vsem srcem in z vso dušo navezan na svoj dom in družino. Rajni Joža je bil vzgled mnogim družinskim očetom.

Svojo mladost je preživel bolj trdo. Starše je izgubil že v rani mladosti. Zrastel je pri drugih ljudeh kot pastir. Ko se je pričela vojna, je moral kot mlad fant obleči vojaško suknjo in iti v vojsko. Dve dolgi leti težkega gorja v vojni ga je angel varuh varoval, da se je spet vrnil zdrav in čil v domači kraj.

Rajni Joža je bil priljubljen človek v družbi in pri sosedih. Zelo rad je prepeval; njegov konjiček je bil šah. Rad je hodil po gozdu in ljubil je naravo.

Rajni Joža je bil korajžen in hraber. Prav zato je izbral najbolj nevaren poklic — rudarja. Mnoga leta je delal po rudnikih. Njegovo zadnje mesto je bilo na Tirolskem v Reuttah, tam je delal šele en teden. V ponedeljek po Novem letu se je poslovil od svoje družine. Žena je pripovedovala, da je tako težko šel od doma, kot nikdar poprej. V soboto je žena že prejela od njega zadnje pismo. Napisal ga je tako lepo, kot bi že slutil, da je to njegovo zadnje pismo.

V nedeljo je njegova žena dobila telegram, da se je njen mož smrtno ponesrečil. Človek si kar predstavlja ne more, kako strašno je to zadelo mlado ženo in otroke, ki so imenovali očeta »naš zlati atej«. V jami (rudniku) se je odtrgala plast kamenja nad njim in tako je bil nesrečna žrtev. Po dveh dneh strašnega pričakovanja in žalovanja so ga prepeljali domov.

V četrtek, 19. januarja popoldan, smo se zbrali v velikem številu pred hišo žalosti. Od tam smo ga spremljali na libuško pokopališče.

Beseda priznanja

Kakor smo že v našem listu poročali, je poslal tudi koroški deželni glavar Hans Sima ob priliki 65-letnega jubileja slovenske pesnice Milke Hartmanove pismene čestitke, v katerih izraža toplo priznanje naši slavljenci.

Prinašamo besedilo v prevodu:

Spoštovana gospa Hartmanova!

Veseli me, da Vam morem ob Vašem 65. rojstnem dnevu, 11. februarja 1967, čestitati v imenu dežele Koroške in v mojem lastnem imenu. Z vašimi pesmimi in vižami, ki ste jih v teku svojega življenja posvetili predvsem izobrazbi mladine, ste obogatili notranje bogastvo domovine. In prav to naj Vam bo v zadoščenje, kajti Vaše pesmi poje mnogo ljudi in s tem osrečujejo druge.

Smem Vam sporočiti, da Vam je dežela v znak priznanja Vašega pesniškega ustvarjanja, ob Vašem življenjskem jubileju, nakazala častno darilo 4000.— šilingov.

Da bi vam bila, spoštovana gospa Hartman, zdravje in ustvarjalna moč še nadalje naklonjena.

Z izrazom odličnega spoštovanja

Hans Sima.

Prav tako je prejela Milka Hartmanova pred kratkim pismene čestitke prevzvišene g. nadpastirja dr. Jožefa Köstnerja s sledečim slovenskim prevodom:

Spoštovana gospa Hartmanova!

O lepem in impozantnem slavlju, ki je bilo ob Vašem 65. rojstnem dnevu, so mi na žalost sporočili šele nekaj dni kasneje. Prav zategadelj Vam lahko šele danes čestitam.

Ako Vam čestitam kot škof, to zaradi tega, ker vem, da izvira Vaše pesniško ustvarjanje iz vernega srca in je to vrednotiti kot dragoceno bogastvo za prešinjane naše škofije s Kristusovim duhom.

Zahvaljujem se z Vami našemu Gospodu, ki Vam je dal v svoji veliki ljubezni dar pesniškega ustvarjanja v Vam tako dragi materini govorici in želim iz vsega srca, naj Vas čuva in blagoslovi Bog ter naj Vam podeli še mnogo let ustvarjalne moči v prid pristne izobrazbe mladine in odraslih.

S temi željami vas pozdravlja in blagoslavlja, spoštovana gospa Hartman,

Vaš škof

† Jožef.

pališče. Pogreba se je udeležilo pet duhovnikov. Med žalujočimi je bil navzoč tudi ravnatelj Slov. gimnazije g. dr. Tischler. Naš g. župnik Kulmež je imel ob tej priložnosti lep nagrobni govor. Pri pogrebu je pel moški zbor žalostinke. Njegovi ženi, otrokom in vsem sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje.

ZIHPOLJE

(Pogreb)

Dne 23. januarja smo ob veliki udeležbi spremili na naše pokopališče Magdaleno Mak, p. d. staro Ferličovo mater v starosti 83 let. V svojih mladih letih je bila vnet cerkvena pevka. Rada je brala, dokler so ji dopuščale oči. Nedeljo in Naš tednik; bila je tudi naročena na knjige Mohorjeve družbe. Bila je tudi pri živem rožnem vencu.

V času nacizma je veliko trpela: zaprla so ji celo moža in sina. Slednjič je moral iti še v vojsko za tisočletni rajh. Tako je morala delati sama na kmetiji s tujimi ljudmi. Po prvi svetovni vojni je ravno v velikonočnem času pogorela hiša in skedenj. Sprevidena je bila s svetimi zakramenti. Domači g. župnik Česen so se v lepem govoru poslovili od rajne.

Naj počiva v miru božjem!

OGRAJE

iz aluminija
za vrt in okrog doma

Podjunska trgovska družba

Bratje Rutar & Co.

Dobrla ves A - 9141 Eberndorf
Telefon 04236-281

Pri nas na Koroškem

ŠT. JANŽ V ROŽU
(Veselo in žalostno)

V nedeljo, dne 29. januarja, so gostovali pri nas študentje slovenske gimnazije 8a razreda z veseloigro »Namišljeni zdravniki«. Fantje in dekleta so to igro izvrstno podali. Navdušili so nas tako, da bi jih kar še gledali na odru. Škoda, da naš oder ni pripraven tako, da bi mogel dati tej igri celotno lice. Udeležba je bila dobra, čeravno nam vreme ni bilo posebno naklonjeno. Hvala vam, študentje, za ta vaš obisk in še pridite med nas!

Na pustni torek zvečer pa je bilo pri nas izredno lepo, »Igralska skupina zakonci«, to so nekdanji igralci Izobraževalnega društva oziroma farne mladine št. Janž, sedaj že vsi družinski očetje in matere, so se ojunali in se naučili veseloigro »Tri sestre« in jo podali ob 20. uri pri Tišlerju v št. Janžu. Tišlerjeva dvorana se je napolnila do zadnjega kotička z gledalci in radovedneži, ki so si mislili, moramo pogledati kaj zmorejo še »ta stari«. Bili pa so naravnost iznenadeni. Igra je bila vsem močno všeč in je bila tudi izvrstno podana. Veselega smeha je bilo še in še. Po igri smo pa še veselo prepevali in tako dočakali pepelnico. Posnemajte št. Janž še po drugih vaseh in ne silite v starost, ampak glejte nazaj na vaš mlada leta. Kaj zmorejo igralci, stari okoli 60 let, se je pokazalo pri nas. Kdor se je udeležil te naše prireditve, mu ni bilo žal.

Na pustno soboto zjutraj pa je preminil za vedno Valentin Singer, pd. stari žnidar iz št. Janža v 86. letu starosti. Kot mlad izučen krojaški mojster se je že pred prvo svetovno vojno preselil k nam v št. Janž. Kmalu si je kupil lično hišico in si tako ustanovil svojo družino. Bil je rajni priden kot čebelica, spanje in počitek je bilo pri njem postranska reč. Poleg svojega poklica se je bavil še s čebelami in

poljedelstvom, tako je podnevi garal na polju in pri čebelah, ponoči pa šival in delal obleke nešteto krat do ranih jutranjih ur. Bil je miren in tih človek. Dolga leta je oskrboval tudi zvonjenje pri farni cerkvi. Kolikokrat je preganjal črne oblake preko naših žitnih polj, jutro za jutrom pa

CELOVČANI, POZOR! — V sredo, 8. 3., bo predaval g. Vinko Zalctel v Mohorjevi dvorani, Viktringer Ring 26, ob 19.30

O VELIKONOČNIH OBIČAJIH MED SLOVENCMI.

Predavanje je zvezano s slikami. Po predavanju je važen razgovor o slovenski cerkveni družini v Celovcu.

nas je v jutranjici prebujal iz sladkega spanja. Bil je to rajni žnidar, ki je nosil dolga leta težko odgovornost na svojih ramah. Ko je oddal na stara leta svojo obrt sinu Georgu, še vedno ni miroval, do zadnjega je še z veseljem pomagal svojim otrokom, kjer koli so ga potrebovali, preskrbel je vsem lahek kruh. Še dan pred smrtjo se je vlegel zdrav in dobre volje k počitku, drugo jutro, ko ga je pa prišel buditi sin Šorši, pa ni odprl več oči. Kakšno življenje, takšna smrt. To je Bog pokazal na svojem hlapcu Valentinu. V ponedeljek, 6. februarja, smo ga ob veliki udeležbi žalnih gostov položili v družinski grob v Kamnu pri Vetrinju. Ob slovesu, pri njegovem ljubljenu domu v št. Janžu, so se domači g. župnik v lepih besedah poslovili od rajnega, domači moški pevski zbor pa z lepo žalostinko.

Dragi rajni naj se odpočije v domači zemlji, katero je vselej zvesto ljubil. Ženi vdovi, hčeri in sinovom pa naše iskreno sožalje.

Že nekaj tednov se zdravi v celovski bolnici Marija Činkovic, pd. Možnarjeva Mojca iz št. Janža. Na cesti jo je povozil neki avtovozač, zlomil nogo in ji prizadel težke notranje poškodbe. Zelo smo bili v skrbeh, kaj bo z našo Mojco, posebno še domači

gospod župnik, saj je Mojca njih desna roka. Z veseljem snaži našo cerkev, krasi oltarje in skrbi za pokopališče, da v letni vročini rože po grobovih ne trpijo žeje. Marija Činkovic je že stara 87 let, a ni žene v tej starosti v naši fari, da bi vse to zmogla kot ona. Veselimo se z njo vsi, ki jo poznamo, da bi se vrnilo zdravje in da bi kmalu prišla med nas čvrsta in vesela, kakor prej naša dobra Mojca.

AVTOPODJETJE ŠTEFAN SIENČNIK
sporoča udeležencem romanja v Rim!

Avtopodjetje Štefan Sienčnik v Dobrli vesi bo tudi letos v velikonočnem času izvedlo romanje v Rim. Vozili se bomo od velikonočnega ponedeljka, 27. marca, do bele nedelje, 2. aprila 1967.

Spored je sledeč:

V ponedeljek, 27. marca, se bomo odpeljali iz Dobrle vesi proti Celovcu — Beljaku — Trbižu — Vidmu — Benetkam. Od tam pa v Rimini, kjer bomo prenočevali.

V torek, 28. marca, se bomo odpeljali v Assisi, nato pa v Rim, kamor bomo prispeli zvečer. Tu bomo ostali do sobote, 1. aprila. Tega dne zjutraj bo odhod iz Rima preko Siene do Bologne (prenočili).

V nedeljo, 2. aprila, bo šla pot v Padovo in potem bomo okoli 20. ure prispeli domov.

Cena romanja je 1200.— šilingov; vključno vožnja, prenočišče, večerja, zajtrk in vse

DARUJTE za Mohorjev dijaški dom!

vstopnine. Ker je še nekaj prostora, se lahko še javite do 12. marca 1967 pri avtopodjetju Štefan Sienčnik, Dobrli ves — Eberndorf, Telefon 04236 219.

Ob tej priložnosti obveščamo že danes naše romarje, da bom vozil v začetku septembra 1967 v Lurd, in če bo dovolj prijav, tudi v Fatimo.

Za ureditev kmečkega vrta

Vrtovi se ločijo od drugih zemljišč le po ograjah in nekateri tudi po posušeni steblih in morda celo po paradižnikovih in drugih količih, ki štrlijo iz tal; morda še po okvirih toplih gred. Vendar pa nas prav vrtna ograja, suha stebila in količi ter okviri toplih gred opozarjajo nase in prosijo, da se prav zdaj pozanimamo zanje...

Okoli vrtov pri kmečkih domačijah, zlasti na samem stoječih, je ograja potrebna samo zaradi kokoši, da ne morejo na vrt razkopavat. Lepa pa je vrtna ograja okrog kmečkih vrtov toliko bolj, kolikor bolj preprosta je, in kolikor bolj je — vzdrževana! Najlepše se poda okoli kmečkih vrtov lesena ograja, vsaj v tistih pokrajinah, kjer so domačije obdane s sadnim drevjem ali je v bližini gozd. Najmanj se prilaga kmečkim vrtovom ograja iz žične mreže ali pa celo iz surovega betona.

Naj bo ograja iz kakršnekoli že snovi, zdaj je čas, da jo spravimo v red.

Marsikatera lesena ograja visi postrani, ker so stebriči strohnili; pri drugi so polomljena vrata; skoraj pri vseh starejših manjka tu in tam kakšna letev ali je vsaj tako trhla, da jo je treba izmenjati. Da je zdaj čas pripraviti nove stebriče za ograjo, kjer so potrebni; dati izdelati morda nova vrtna vrata in poskrbeti za vstavitve manjkajočih letev, ni treba poudarjati. Pač pa nekaj drugega: Ni lepo, če na novo vstavljeni stebriči, vrata in letve na vrtni ograji izzivajo pozornost in motijo skladen videz vrtna ograje! Tudi trpežnost jim bomo povečali, če jih premažemo s katerikoli temnobarvnim premazom.

Zelo poceni, trpežen in tudi lep je premaz iz cementnega mleka; — žal je uporabljen samo za sveže posekan in oskobljen les! Naredimo ga sami tako, da v neprekuhanem mleko vsujemo toliko cementa, da dobimo oljni barvi podobno raztopino. S primesjo barv, ki jih uporabljamo pri beljenju sten, damo premazu poljubno barvo; sama zmes mleka in navadnega cementa pa daje zelenkastosivo barvo. Če hočemo dati ograji, ali vsaj nekaterim delom, belo barvo, vzamemo namesto navadnega beli cement, ki ga dobimo v trgovinah z gradbenim materialom. Pravilno opravljen prvi premaz vzdrži tudi celo desetletje, nato pa

ga lahko obnovimo, ker se na star cementni premaz prime, ne pa na gol, star les!

Zelo prijetne za pogled se vsaj meni zdijo tudi nepobarvane in samo od vremenskih vplivov potemnjene vrtna ograje, pa tudi temno prepojene.

Če vrtna ograja iz žične mreže že v obče niso na mestu v podeželskem okolju, so pa zagotovo najgrše, če je mreža zarjavela in morda še prepletena s slakom in drugimi ostanki lanskim spenjalk! Odstranimo jih, premažimo vsaj z minijem ali s kakim drugim rjo preprečujočim premazom. Če jih nato premažemo še z oljnato barvo, je seveda še bolje; lepše pa samo, če znamo izbrati k okolju se prilagajočo barvo ali sestavo več barv.

Privlačnost živoprebarvanih vrtnih ograj iz opeke je seveda odvisna od želje lastnika. Tudi iz betona zgrajeno ograjo je mogoče premazati z opečnordečo barvo in nato vrtnati posamezne opeke z belo ali pa s temnejšo barvo.

T. B.

Mohorjeva knjigarna v Celovcu

PRIPOROČA:

Knjigo **RAK** — bolezen naših dni. 248 str., vezano. Spisal dr. Jože Žitnik. Nad vse sodobna in potrebna knjiga. Kaj je rak? Kako nastane rak? Kako spoznamo raka? Vrste raka. Kako preprečujemo raka? Kako se rak zdravi? — Ne bojte se te knjige, čeprav se bojite raka! Cena: 36.— šil.

IMA NA RAZPOLAGO:

Koledar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za 1967. — Družinsko pratio za 1967. — Podobni tedenski koledar s slikami v žepni obliki. — Stenski koledar »Našega tednika« in »Naše luče«.

Ivan Matičič: **Skozi plamene prve svetovne vojne.** — Najnovejša izdaja, ki je spremenila prejšnji naslov »Na krvavih poljanah«. Cena 60.— šil.

Vladimir Vauhnik: **Nevidna fronta.** Pisatelj, ki je bil za časa II. svetovne vojne vojaški ataše v Berlinu, opisuje svoje spomine, kako je obveščal zveznike o Hitlerjevih načrtih. Cena 110.— šil.

Knjižica: **Gospa Sveta** opisuje zgodovino in znamenitosti starodavne Marijine božje poti. Tiskana na lepem papirju in opremljena z lepimi slikami. Cena 12.— šil.

IZREDNO:

Brošura: **Kako se potrkava na zvonove** (Slovenski potrkovavec). Na razpolago je 16 izvodov te edinstvene brošure o edinstveni in zgolj slovenski navadi potrkavanja z zvonovi na Štajerskem, Kranjskem in Primorskem.

ČASTIVCEM ŠKOFA SOMŠKA:

Na razpolago imamo v manjšem številu naslednje note pesmi za pospeševanje akcije za razglasitev Slomška blaženim:

A. Kosi, Slava, tebi, Slomšek, škof! Partitura za 2 pesmi.

A. Kosi, Slomškova koračnica. Partitura. Boje-Kramolc, Slava Slomšku. Priročnik za Slomškove proslave. 10 Slomškovih pesmi z notami in 11 pesmi za deklamacije.

PEVOVODJEM IN PEVCEM:

Na razpolago imamo: v manjšem številu partiture skladb:

A. Kosi, Bog, na svoj se rod ozri! Sv. maša po Meškovem besedilu (1 izvod).

A. Kosi, Prleška koračnica.

A. Kosi, štiri cerkvene pesmi za šolarske svete maše.

A. Kosi, 20 nabožnih ljudskih pesmi.

POSREDUJEMO VAM:

Verski list »Družino« iz Ljubljane. Mladinski list »Ognjišče« iz Kopra in druge liste.

KINO PLIBERK

SOBOTA, 4. marca, ob 20.15: DER NEBELMÖR. DER; kriminalni film. Film je prepovedan za mladino. — **NEDELJA, 5. marca, ob 17. in 20.15: FLYING CLIPPER;** nepozabno potovanje pod belimi jadrji. Srečanja in vtisi v najlepših krajih starega sveta: Portugalske, Jugoslavije, Egipta, Libije, Turčije, Grčije, Italije in Monte Carla. Film je dovoljen mladini. Film ne kaže samo golega potovanja švedske jadrnice »Flying Clipper«, ki postaja v zgoraj naštetih deželah, ampak tudi polno napetih dogodivljajev.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 5. 3.: 7.30 Duhovni nagovor! — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — **PONEDELJEK, 6. 3.: 14.15** Poročila, vreme, objave. Pregled sporeda. Žena in dom. — Beremo za vas — 43. (J. Jurčič: Deseti brat). — 18.15 Poje moški zbor SPD »Edinost« iz Pliberka. — **TOREK, 7. 3.: 14.15** Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Cerkev in svet. — **SREDA, 8. 3.: 14.15** Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — **ČETRTEK, 9. 3.: 14.15** Poročila, vreme, objave. Saša Martelanc: S popevko okrog sveta — 3. »Marchiare«. — **PETEK, 10. 3.: 14.15** Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Iz ljudstva za ljudstvo (Urban Olip). — Beremo za vas — 44. (J. Jurčič: Deseti brat). — **SOBOTA, 11. 3.: 9.00** Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Duh časa - težnja po zabavi

Sociolog kanadske torontske univerze prof. Oswald Hall je razlagal na vzgojni konferenci, ki jo je organizirala Zveza kanadskih delavskih unij, nova stremjenja in smeri v ljudskem odnosu do življenja, dela, vzgoje, družine in naroda. Stare vrednote na teh področjih so v mlajšem rodu začele izgubljati svojo veljavo in smisel, namesto starih, trdnih načel, ki so veljale skozi rodove v krščanskem svetu, stopajo nova. Prodrla niso samo v vzgojne zavode, ampak tudi v tovarne, delavnice vseh vrst, pisarne in trgovine.

»Zabava je postala del prirojenih pravic in nemara so samo spregledali, da je ni v Zakonu o pravicah,« je pikro k novi smeri pripomnil predavatelj. Ta »moralna zabava«, kot jo je Hall poimenoval, ustvarja ozračje za vzgojo in se že kar naravnost vključuje v vzgojni proces. Staro prepričanje, da je delo dobro samo po sebi, je bilo izrinjeno z vzgojnega področja.

Tisti, ki sedaj skušajo organizirati vzgojo in šolanje za odrasle, delajo to na temelju prepričanja in po načinu, da to ni več resno delo, ampak nekaka zabava. Učenje v šoli naj ne bo več trdo delo, ampak razvedrilo in kratkočasje. »Pesmi in glasba mladih ljudi ne ve nič o delu, o varčevanju, o znoju ali celo o dolžnostih. Ono malo, kar je omenjenega o dolžnostih, je trditve, da je vsakdo dolžan najti v življenju veselje in zadovoljstvo,« je razlagal prof. W. Hall duh novega časa.

Skozi stoletja sta bila trdo delo in varčevanje bistveni del dobrega življenja, sedaj ju ne smatrajo več za ključ k dobremu življenju. Ljudje hočejo »kupovati« sedaj, plačevati kasneje! Varčevanja v tem

načinu ni zanj v življenju, katerega cilj so zabava, veselje, kratkočasje.

Delavci kažejo manj veselja do dela kot do alkoholnih pijač, je trdil Hall. Na splošno je treba delavca zjutraj skoraj potisniti na delovno mesto, zvečer pa hiti sam, da bi ga čimprej zapustil. Prav obratno je v gostilnah in barjih. Ljudje hite tja, pa jih je treba iz zabavišč pognati skoraj s silo, ko je treba ta zapreti.

Če mlad moški že ni v gostilni, je na igrišču ali pa konjskih dirkah, v zabaviščih in nočnih lokalih, kjer se alkohol meša z glasbo in cenenimi dekleti. Tako močno je njegovo nagnjenje k vinu, glasbi in ženskam, da družba in njeni reševalci iščejo vedno nove načine, ki naj bi ga od te poti odvrgli.

Kanadski vzgojitelj, ki je na ta način slikal odnos mlajšega rodu do življenja, je poudarjal le razliko med nekdanjo in sedanjo moralo, med nekdanjim in sedanjim mišljenjem ter vrednotenjem življenja, njegovega smisla in ciljev, ni pa maral poslušalcem povedati, katero izmed moral smatra za pravo, človeka vredno... Zdi se mi, da je tudi to znak nove dobe in novega vrednotenja.

Tudi v naše slovenske vrste se močno in naglo zajeda novi duh, onstran meje v veliko večji meri, tudi med nami tostran Karavank. Slovenske matere in dekleta odločajo ali bo ta novi duh zajel slovenske družine ali pa bodo te obstale pri starih, preiskanih načelih. Postni čas, v katerem smo, je za premišljevanje o tem prav posebno primeren. Tudi zabava mora namreč človeka dvigati in ga utrjevati v plemenitosti.

A. D.

Napredne žene svoje dobe

Zgodovina ne poroča samo o moških, katerih napredna miselnost je presenečala njih sodobnike. Zgodovinarji poznajo celo vrsto primerov, ko so bile v središču splošnega zanimanja ženske, ki so s svojim življenjskim nazorom ali obleko, s svojo dejavnostjo ali zahtevami daleč pred svojim časom.

Diani de Poitiers, prijateljici francoskega kralja Henrika II., so se na primer vsi sodobniki smejali, ker je trdila, da si podaljšuje mladost z mrzlimi kopelmi. Diani je pa s temi kopelmi uspelo, da je bila še pri šestdesetih letih mladostno čila in privlačna. Lahko jo po vsej pravici označimo za prvo športnico, saj se je vsako jutro oprhala z ledeno mrzlo vodo in ob vsakem vremenu več ur na dan jezдила.

Ena najbolj nenavadnih osebnosti je bila Kristina Švedska, hčerka Gustava Adolfa, ki se je odpovedala očetovskemu prestolu, da bi lahko nenehno potovala po svetu. Od prve mladosti se je zanimala za jahalni in lovski šport, hkrati pa je uživala vsestransko izobrazbo na vseh znanstvenih področjih. Po odstopu se je obdala s krogom učenjakov, za razliko od svojih sodobnic pa je imela le malo smisla za plese in dragocene obleke. Po vsej pravici jo lahko imenujemo prvo učeno žensko.

George Sand je bila prva, ki si je dala ostriči lase in hodila naokoli v moški obleki. Vedno je poudarjala, da se zato oblači tako, ker je moška obleka bolj praktična. George Sand se je, ko je ušla iz nesrečnega zakona, stalno naselila v Parizu, kjer je postala središče umetniškega kroga. Njeni romani so imeli takrat velik uspeh, čeprav so danes že zastareli. Nepozabno pa je ostalo njeno ime ne samo zaradi odnosov do Alfreda de Musseta in pozneje do Chopina, ampak tudi zato, ker je prva poskušala živeti kot samostojna, v poklicu zaposlena ženska.

Madame De Staël, veliko nasprotnico Napoleonovo, prav lahko imenujemo prvo časnikarko. Ta dama ni samo v govorjeni in pisani besedi energično branila svoje politično stališče, zaradi česar jo je Napoleon

pregnal, ampak je prebila tudi skoraj vse svoje življenje na potovanjih. Obiskovala je zapovrstjo svoje najslavnejše sodobnike, o katerih si je ustvarjala lastno mnenje. Njena pisma spadajo med najzanimivejše dokumente tiste dobe. Madame De Staël bi bila danes prav gotovo na čelu velikega dnevnika, medtem ko takrat ni bila dragega kot razborita dama, ki je duhovito pisala in se neutrudno zanimala za nove ljudi.

Leta 1820 rojena Florence Nightingale je bila »filantropka« velikega sloga. Njeni ideali so bili daleč pred njenim časom. Poskušala je na vse načine izboljšati položaj vojnih ujetnikov, organizirala je ustanavljanje lazaretov in vodila šolanje bolničark za te vojaške bolnišnice. Njeno zamisel je kasneje uresničila organizacija Rdečega križa. Z besedo in dejanjem se je borila za izboljšanje higiene v bolnišnicah in na vasi ter v domačinskih naselbinah v kolonijah.

Redko katera ženska je svoje življenje opisala tako nezaslišano odkrito kot Isadora Duncan v svojih Spominih. Medtem ko je svet dolga leta videl v njej žensko, ki je obnovila ples in približala klasično dobo Grkov moderni dobi, opisuje Isadora sama svojo usodo kot življenje stoddotne žene, ki ne more živeti brez ljubezni in strasti in hkrati ne brez osrečujočega materinstva. Vse strani te ženske duše se zrcalijo v njeni knjigi Spominov.

Prva loterija

Po nekaterih virih je prvo loterijo v zgodovini priredil rimski cesar Neron, ki je vladal od 54. do 68. leta po Kristusu. Neron se je sicer prav rad zabaval — večkrat prav nenavadno. Ob tej priložnosti pa je razdelil srečke in izžrebancem podaril razne dragotine — med darila so sodile tudi zverine. Vendar gre morda zgolj za legendi? Sicer pa so prvo — »uradno« — loterijo priredili v Italiji v toskanski prestolnici Florenci 1530. leta. Kmalu zatem je ustanovil državno loterijo tudi francoski kralj Franc I. Kasneje so jo uvedle še razne druge dežele.

Sestanek v Čedadu l. 1970

Ko je bil oglejski patriarhat na višku svoje oblasti in slave, je imel svoj sedež v staroslavnem mestu langobardskih vojvod in beneških patriarhov — Čedadu. Tam so se zbirali na posvete od patriarhata odvisni škofje, tam je bil sedež tedanje krščanske srednjeveške kulture, ki je izžarevala svojo moč tudi v sosedne pokrajine.

Vojne so pokopale stari blesk. Skušajo ga pa obnoviti v sedanji dobi. Za leto 1970 je napovedan evharistični kongres v mestu Vidmu v Furlaniji. Ob tej priložnosti namepravajo sklicati v Čedad sestanek cerkvenih zastopnikov iz sosedstva in drugih krščanskih Cerkva. Po načrtu naj bi se srečali v Čedadu škofje iz Celovca, Maribora, Ljubljane in metropolit iz Grčije, Carigrada in drugih vzhodnih kristjanov.

Za tak sestanek pa je treba velikih priprav za sprejem visokih gostov, njih bivanja in za sejne prostore. Prav tako pa je potreba urediti starinsko podobo mesta.

Zato so se razne organizacije zavzele, da se čimprej začne obnovitvena dela v čedadskem zgodovinskem svetišču Santa Maria de Valle, ki se vlečejo že nekaj let. Popravil je potrebna tudi Poponova bazilika v notranjosti in na strehi. Popolne obnovitve čaka tudi cerkev svetega Frančiška, kjer so zadnje čase odkrili še druge Quaglielieve slike na presno. Čedad ima tudi muzej, ki je postal že pretesen za nove zbirke iz langobardskih časov, ki so edinstvene na svetu. V treh letih upajo, da bo Čedad dobil svoj pristen obraz in bo mogel dostojno sprejeti predlagani sestanek krščanskih Cerkva.

Ruski roman o Satanu in Jezusu

V ruskih leposlovnih krogih je vzbudila senzacijo delna objava romana »Gospod in marjetica« ruskega pisatelja Mihajila Bulgakova. Roman je izšel v reviji »Moskva«. Ta roman je pisal Bulgakov 12 let in ga dokončal malo pred letom 1940, toda Stalin in njegovi nasledniki so objavo romana prepovedali. Roman je namreč satiričnega značaja in se je zdel staliniškim režimu nevaren.

Zgodba se dogaja v Moskvi okrog leta 1930. Glavna oseba v njem je Satan v podobi inozemskega čarovnika, ki povzroča okrog sebe bolezn, nevšečnosti in uničenje. V romanu pa nastopata tudi Jezus kot izredno mil človek in Juda Iskariot v podobi izdajalca. V nekem govoru izjavi ta Jezus Bulgakova naslednje: »Vse vlade pomenijo nasilje nad človeškimi bitji in prišel bo dan, ko ne bo ne vlad ne cesarjev. Človek bo stopil v kraljestvo resnice in ne bo potrebna nobena vlada«. Kristus predstavlja nasprotje zla v boju med dobroto in hudobijo.

Bulgakov je tudi zapisal: »Kadar kak človek podpira zlo, ga spodbuja ali ostane indiferenten do njega, postane oblast tiranija in moč postane šibkost.«

Druga polovica romana bo objavljena v prihodnji številki revije »Moskva«.

N. L.

Slavna modistinja proti mini-krilom

Gabrielle Chanel, 84-letna modna ustvarjalka, je imela pretekle dni v Parizu tiskovno konferenco, na kateri je govorila o glasbeni komediji, ki jo bodo prihodnje jesen predvajali v New Yorku in katere vsebina bo njen življenjepis. To priložnost je slavna »Coco« izkoristila, da je ostro napadla mini-krila ter sedanjo modo, ki skuša vnesti čimveč takšnih elementov, ki da jemljejo ženskam njihovo ljubkost in ženskost ter jih po zunanosti približujejo moškim.

»Coco«, ki je po svetu zelo cenjena predvsem po svoji modi tako imenovanih Chanel oblačil, je v svoji ostri polemiki izjavila: »Koleni mora predstavljati navaden sklep, oziroma del ženskega telesa in nič več. In ker ne gre niti za zelo lep del telesa, je bolje, če ga ženska pokriva.«

»Tiste ženske, ki nosijo krila močno nad kolenom, zelo grešijo,« je nadaljevala Coco. »Ženska v kratkem krilu izgubi na svoji eleganci in lepoti. Danes se ženske oblačijo kot moški. Toda ne vedo, da s tem rušijo vse to, kar jih dela v očeh moških lepe in privlačne. Starejše ženske, ki se skušajo pridružiti tej modi, pa so po mojem neumne. Sama sem za to, da vsaka ženska sledi modi, toda oblačiti se mora tako, da ostane vedno privlačna, nikoli pa ne smešna. Raje naj vsaka izbira med manj vidnimi modnimi novostmi, kot da bi se osmešila. Moda prihaja vedno za okusom.«

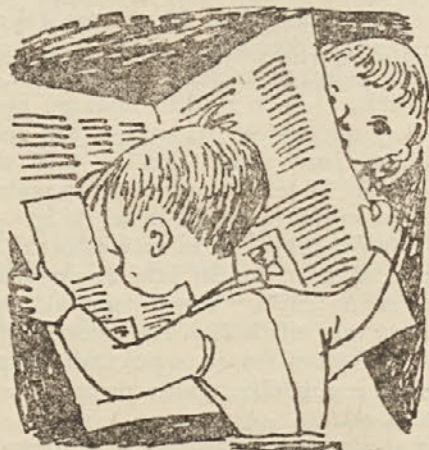
ČE ŽELITE OSTATI VITKI

V Češkoslovaški so nedavno končali z zanimivim poskusom. 226 dijakom so dajali dnevno hrano s po 3 tisoč kalorij, toda v različnih obrokih. Nekateri so prejeli hrano po trikrat dnevno, drugi po pet do sedemkrat. Debelili so se izključno oni, ki so prejeli hrano poredko, zato pa v večjih obrokih. Zato: jejte večkrat in manj!

NAJVIŠJI TELEVIZIJSKI STOLP NA SVETU

Čez nekaj mesecev bo v Moskvi dograjen novi televizijski stolp, ki bo najvišji med svojimi vrstniki na svetu. Višina stolpa bo 533 metrov. Moč novega oddajnika bo sedemkrat večja od sedanjega.

ZA NAŠE MALE

Zimski dan

Zima je s svojim belim plaščem zagrnila zemljo. Mraz je pregnal ljudi na tople zapeček. Le ubogi ptički tavajo okrog hiš in tožno čivkajo, da bi se jih usmilila topla srca.

Na bregu za hišo se vesele otroci; kepajo se, sankajo in smučajo. To je zimsko veselje.

Drevesa se upogibajo pod težo snega. Veričke si iščejo storže, zajčki pa glodajo gozdna in sadna drevesa.

Ob večerih čistimo perje, prebiramo fižol, poslušamo zgodbe in veselo petje.

Marija Vilčnik

Moje smuči

Štiri leta mi je bilo, ko sem dobil prve smuči. Zelo rad sem se smučal. Zrastel sem, pa so mi postale prekratke. Kupil sem si večje. Sedaj imamo dovolj snega. Vsak dan se lahko smučam. V zimskih počitnicah bom obiskoval smučarski tečaj.

Drežec Gobec

Sankanje

Sankanje je zabaven šport, dokler ne pride do nesreče. Žal se pri sankanju ta pogosto zgodi, čeprav bi jo lahko z nekaj več previdnosti preprečili.

Najvažnejše pravilo je: sankajte se samo tam, kjer je sankanje dovoljeno!

Vedno znova se zgodi, da se otroci sankajo po prometni cesti ali po bregu, ki se izteka na prometno cesto. V takih primerih prav lahko pride do trčenja — in pri trčenju sank z drugimi vozili je vedno sankar tisti, ki odnese največ bušk, če ne še kaj hujšega!

Sankališče po cesti ali pešpoti je tudi nevarno za pešce. Mnogo ljudi, posebno starejših, se je na gladki cesti že poškodovalo.

Kdor nosi sanke na ramenih, jih mora nositi previdno, tako da z njimi nikogar ne ovira ali celo poškoduje. Dobro si oglejte sani in videli boste, koliko ostrih robov imajo.

M. V.

Koroški pregovori

Zjutraj moraš dan iskati.

Godec je kapus hvalil, meso pa jedel.

V svoji hiši se najbolj spočiješ.

Najbližji pes je najhujši.

Bučela gospodarja ne pozna.

»Coco« je še napovedala, da se bodo krila v kratkem začela daljšati ter je še izjavila, da so si modo mini kril izmislili tisti moški, ki sovražijo ženske in ki želijo, da bi bile te smešne. Dejala je še, da ji je žal, da Pariz ni več center ženske visoke mode ter je za to obtožila prav pariške modne ustvarjalce, ki so s svojimi ekstravagancami in preveč drznimi modnimi tendencami spravili ob dobro ime pariško visoko modo.

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O

B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

Možje med pridigo

Je že tako, kot pripoveduje prilika v evangeliju: V lastnem očesu še bruna ne vidimo, v očesu bližnjega pa zapazimo vsako iver. Saj še berač nosi malho na hrbtu, da lastne revščine ne vidi, a se iz tuje rad ponorčuje.

Ni treba povedati, kje se je to, kar bom povedal, zgodilo. Saj se v vsaki vasi isto ponavlja. In tudi čas ni važen. Na kmetih se ljudje ne spreminjajo tako hitro kot v mestih.

Matijec je bil sam po sebi dober mož. S sosedi se je razumel, tudi polje je pošteno obdeloval. Še te grde razvade ni imel, da bi drugih napake povečeval, svoje pa skrival. Res človek, ki ni iskal iveri v očesu sosedu. Vsako nedeljo in praznik je šel v cerkev. Tam je sicer ostajal bolj zadaj pri spovednici. Med pridigo se je usedel na pručico v spovednici in v temnem kotu za kako minuto zadremal. Ko pa so po pridigi spet zadonele orgle, je pobral mašno knjižico, ki mu je zdrknila na tla, jo odprl in spet začel moliti.

Baš ta spanec dobrega Matijca pa je bila iver v njegovem očesu, ki jo je odkril Drejče. Drejče je bil velikan po postavi, prava žrd. Nedeljo za nedeljo je stal tam ob stebri pri spovednici. Tudi med pridigo se ni nikamor naslonil, temveč stal nepremično vsem v zgled.

In prav to, da je vsem v zgled stal in poslušal pridigo, ga je zapeljalo. Začel se je pomaloma jeziti na Matijca, ki se je včasih že kar preveč udobno ugnedil v temnem kotu spovednice. Jeza pa je huda reč. Vso notranjost razje človeku, če si je ne ohladi včasih in je ne spusti iz sebe. To je vedel tudi Drejče in zato ni čudno, da je nekoč po maši, ko so možaki sedeli v gostilni vsak pred svojim vrčkom, kar tako mimogrede ošinil Matijca in menil:

»Če bi vsi bili taki kot tale Matijec, bi župniku ne bilo treba več pridigati.«

In baš tisto nedeljo je župnik med pridigo razlagal priliko o brunu v lastnem očesu in iveri v očesu brata. Lepo po domače, včasih celo malo trdo je razložil to lepo Gospodovo primero. Ljudje so ga razumeli in ni čuda, da so se nad to Drejčevo opombo malo pohujševali. Saj je bila čisto po evangelijskem kopitu: napake drugih je videl, svojih ne.

Pa so kmetje že taki, da ne planejo za vsako besedo. Klin se s klinom izbije. To je moral občutiti tudi Drejče. Oglasil se je namreč Šimej, star kmet dobrovoljnega obraza, ki mu je okrog ust igral hudomušen smeh:

»Res, prav imaš. Župnikove pridige so tako lepe, da je za vsako škoda, ki jo človek presliši. Kako lepo je baš danes spet

govoril o semenu, ki pade na kamnita tla. Zares, lepo je povedal.«

Za hip so ostali osupnili. Saj je vendar župnik govoril o brunu v lastnem očesu. Pa so poznali starega Šimeja in vedeli, da ima spet katero »za bregome«. Radovedno so primaknili stole, predstavili vrčke in prisluhnili. Le Drejče ni slutil ničesar. Vesel je prikimal in menil:

»Prav si povedal, Šimej. Lepo nam je to razložil o semenu in o kamnitih tleh. Da, da, naš župnik! Kdor ne posluša njegovih pridig, je res kakor seme, ki pade na kamen in ostane brez sadu.« Drejče je z očitkom v očeh pogledal Matijca kot učitelj nepazljivega šolarja. Potem pa je vzel svoj vrček, globoko potegnil in si obrisal nato pe ne raz košate brke. Zaupno se je nagnil k Šimeju, da bi mu nekaj povedal, a ta se je brž umaknil in si z roko zavaroval glavo. Užaljen je vprašal Drejče:

»Kaj pa imaš, Šimej? Saj nisem nalezljiv!«

»Vem, da nisi. A z glavo ne bi rad treščil v bruno v tvojem očesu,« je odvrnil ta z dobrovoljnim nasmehom. Vsi okoli mize so se zakrohotali.

Dekle s palačinko

Z lasmi je velik križ! Kar naprej si jih ravna, preči in svedra naša Mija. Ogleduje se po stokrat v ogledalcu, postaja pred izlozbanji, odpira šolska okna po hodniku in celo v cestnih lužah išče vsaj motne slike svojega obraza. Enkrat z desno rokó, nato z levo in vzajemno z obema rokama sega v gosto lasišče v vedni skrbi, da ji lasje štrle, da niso polžki v redu, da ji je izpadla vlasnica. Nagajajo ji, da je postala polip, ki z lovskimi neprestano stika po alгах.

Vso umetnost stoletnih slogov je prenesla na plodovito glavo: v prvi in drugi šoli je nosila še dve lepi zlatorumeni kiti, povezani ob končeh z višnjevo petljico. Tako pripravni sta bili ti dve kiti, ko je igrala angela za Miklavža: kar razpustila je lase, da so ji padali kot zlati slap po plečih. V tretji šoli je kajpada izpremenila slog: zaviti barok se je prelil v bujni rokokó. Ta izprememba je bila težka, združena z marsikatero pikro opazko: čebularica, pristrizena putka, našemljeni pav, svedrovka — vse take in podobne naslove ji je naložil ata, ki se ni kar nič razumel na te vrste umetnosti. Sklicevala se je na člen četrti v dijaški knjižnici, ki veleval, naj pripravljajo učenke v šolo »skrbno« počesane.

Tako je šlo do četrte. Takrat pa so si tam nekje — najbrž v Parizu — izmislili novo mojstrovino za okras najvišjega nadstropja ženske osebnosti. Moderni rokokó

»Šimej, ne vem, kaj misliš. Res, da sem malo velik in neroden, pa z brunom še nisem nikogar,« se je branil Drejče, že malo jezen.

»Ravno to je, Drejče, tako hudo, da še sam nisi zapazil, da nosiš bruno v očesu,« se je spet oglasil Šimej.

Nehoté se je Drejče potipal po obrazu.

»Saj ne mislim tako,« je nadaljeval Šimej, »tega bruna ne moreš kar tako obrisati. Veš, ti si Matijcu njegovo spanje očital. A tudi tvoje poslušanje med pridigo ni bogve kaj vredno. Danes namreč župnik ni pridigal o semenu na skali, ampak o brunu v lastnem očesu.«

Zdaj se je Drejčetu posvetilo. Kar vroče mu je postalo, da si je moral odpeti suknjič. Saj res ni vedel, kaj je župnik pridigal. Z enim očesom je poslušal drnjohanje Matijčevo tam v spovednici in z drugim ... No z drugim pa tudi ni poslušal pridige.

Pa se ni jezil. Smejal se je z drugimi vred in sklenil, da bo v bodoče bolj poslušal pridigo in ne bo več spal z odprtimi očmi. Tudi Matijec se je sklenil poboljšati:

»Da bom videl, če boš res besedo držal, Drejče, tudi jaz obljudim, da bom budno gledal odslej naprej med pridigo.«

Od tistega časa ni župnik nič več pridigal gluhih ušesom ...

se je povečal za novi ornament: za nadzidek je dobil — palačinko. Ta nova umetnost se je iz Francije razširila po Evropi in končno dospela tudi k nam. Prvi vzorci so se pojavili na cestah in kajpada tudi v šolah. Štrleli so izpod starih, židanih rut kakor velike oblanice pri struženju.

Nova pridobitev je povzročala Miji nove skrbi, hujše kot matematika in francoščina. Frizerski poskusi, ki so jih prirejale součenke med šolskimi odmori, se niso obnesli. Premalo je bilo časa in tudi priprav ni bilo dovolj. Kdo pa more v mrzlih šolskih pečeh razbeliti škarje?

Kar ni šlo v šoli, je uspelo doma.

Pod večer, ko so mestne ledene ceste najbolj spolzke, je odšla Mijina mama na obisk. Pred odhodom je obula velike snežke in naročila hčerki, naj za večerjo pripravi palačinke. Testena mešanica je bila že pripravljena v kuhinjski omari. Samo speči jih je bilo treba.

»Pazi, da jih ne prismođaš!« je naročila mama in previdno oddrsala po stopnicah.

Sedaj je napočil zaželeni trenutek. Mija je ostala sama doma, časa do večerje je bilo dovolj, samo prav uporabiti ga je bilo treba. Dekle je zaklenila hišna vrata, privlekla iz spalnice v kuhinjo veliko ogledalo, vtaknila v štedilnik dvoročno klešče in začela z umetniškim poslom. Natezala je lase, jih navijala in spet razdrla. Poizkušala je desetkrat, petnajstkrat, poklicala je na pomoč

kosmato lisico so položili nekaj dni v potok, da se je dobro izplaknila. Resmanova mati je bila dobra kuharica in je napravila gulaž. Povabili so vse lovce in še precej gostov. Tudi brat Tevž in jaz sva bila zraven. Večina je še kar jedla, tudi jaz sem hotel biti pogumen in sem začel. A usta so postajala vedno bolj polna, čeprav sem se na vso moč trudil, da bi mogel kaj pojesti. A tudi v želodcu mi je nekaj čudno postajalo. Končno sem moral skočiti od mize in hiteti skozi vrata, pa nisem bil edini. V sobi notri pa je bilo seveda krohota več kot dovolj.

Prvi gams

Nekaj časa pred to zgodbo pa so napravili prvi lov na gamse. Tevž in jaz sva šla z njimi ne kot lovca, ampak kot gonjača. Stari Ilč, prvi zavedni Slovenec v našem kraju, sicer pa star že skoraj 80 let, je vodil desno skupino lovcev, levo pa neki mlajši lovec. Mi gonjači pa smo jo ubrali naravnost po največji strmini. Tako smo obkrožili Ilčev vrh od vseh strani. Vpili smo in delali hrušč, da je bilo joj.

Naenkrat počí pred mano bolj zamolklo in brž hitim v tisto smer in pridem prav pred Ilča. Ta široko in mogočno stoji pred zadetim velikim, starim gamsom. Ustrelil ga je na par korakov dalje, zato se je zvok strela ubil in ga je bilo tako

SILVIN SARDENKO:

Roke

Róke so včasih trdni mostovi, od srca gredó do srca. Róke so včasih temni lesovi, zakrivajo jasni svod neba.

Róke so včasih bele svetilke, v plamenih kvišku ségajo. Róke so kakor knjiga življenja, v nemirnem vetru bégajo.

Róke so včasih smrtna nosila, dano besedo k pogrebu neso. Róke so včasih tiha gomila, dragi pokojni spé pod njo.

Róke so kakor knjiga življenja, list za listom popisan od nas; več razodeva roka trpljenja, kakor ga včasih odseva obraz.

žareče klešče, pa kljub svoji spretnosti ni spravila skupaj drugega kot dvoje rožičkov, ki so ji zlohotno štrleli nad čelom. Nervozna je prenehala z delom. Všla v kozico testeno mešanico za palačinke in se spotoma ogledovala pred zrcalom.

»Nak! Taka pa ne smem biti! Kot parkelj izgledam!« In spet je podirala, kar je s trudom zgradila. Ura je brzela in na štedilniku so se parile v kozici palačinke. Po kuhinji se je širil zopern duh. S podvojeno jezo je zgrabila za žareče klešče. V lasih je zacvrcalo kakor v ponvi. Zunaj je zaropotalo. Nekomu se je spodrsnilo na opolzkih stopnicah. Kaj sedaj? Udarila je v obupen jok in tekla odpirat vrata.

Mama je vstopila in si stisnila nos. V kuhinji je našla ogledalo, klešče, vse razmetano v omari, na štedilniku pa — prismojene palačinke. Na stolu je jokala Mija in si z obema rokama zakrivala glavo. Tistega večera so imeli pri hiši kaj slabo večerjo. Mama je jezno zrla predse in ata je brundal ter zaničljivo ogledoval Mijine sežgane lase. Od takrat ni Mija nikdar več delala palačink ne na štedilniku ne na glavi. Dovolj jih je prismočila enkrat.

Grivški

NEKAJ VESELIH

Pri zdravniku. — Zdravnik: »Žalibog vam ne morem pomagati, vaša bolezen je podegovana.« — »Škoda! Pa pošljite svoj račun mojim prednikom.«

Filatelist. — »Nove znamke so prav okusne, kajne, Ivko?« — »Meni se ne zdi. Ko jih lepim v album, so ravno tako neprijetne kakor prejšnje.«

Ima prav. — Mati je kregala Tončka, ker je sedel pred Pazijem in mu kazal jeziček: »Tonček, tega vendar ne smeš!« — Tonček: »Saj je Pazi takel.«

čudno slišati. Gamsa vlečemo po strmini navzdol in mu šele bolj na ravnem zvežemo noge.

Kmalu so se zbrali vsi lovci in, ko smo odkorakali proti Kopanju, je bilo kot na paradi: spredaj Ilč, za njim so nesli gamsa, prvega od domačinov ustreljenega, in zadaj so korakali lovci in mu streljali salut. Na Kopanju so šele odprli gamsa, hitro skuhalo »prazenje« ter zraven pili mošt in domače žganje. Vse je bilo veselo in slavilo Ilča, srečnega strelca. Le počasi smo se odtrgali s Kopanja. Gamsa pa so pripeljali v kočiji v dolino.

Na delu pri železnici

Vigredi so spet iskali delavcev za na progo, za »Oberbau«, kakor so rekli. Javil sem se tudi jaz k železnici. Delovna skupina Ledince je bila močna okoli 40 mož. Delovni čas je trajal 10 ur na dan, plače pa smo dobili 2 kroni ali goldinar, dva krajcarja pa za bolniško blagajno. Delali smo od Podrožice do Ledinc. Nasipi so se počasi usedali in tako je bilo vedno dovolj dela. Delo je bilo sicer težko; da ne bi bilo tako pust, smo se šalili med seboj enkrat z enim, potem z drugim. Tako je tudi tukaj čas hitro minil. Tudi »zmet« so večkrat naredili, zato je moral vsak po krajcar prispevati in za skupni znesek smo kupili pivo ali žganje. Mi mladi sicer nismo pili veliko, a prispevati smo morali že zaradi ljubega miru. (Dalje prihodnjič)

Spomini

TRATNIKOVEGA OČETA

Občinski lov

Tisto leto so občinski lov, ki ga je imel doslej v najemu knez Liechtenstein, prevzeli kmetje in občina. S tem pa so pri prvih občinskih volitvah dobili večino Slovenci in župan je postal kmet in gostilničar Rutar v Dolinčah; pri vojakihi je bil prej narednik (»Feldwebel« ali »Feuerwerker«). Ko je preselil občinsko pisarno v Dolinčice, je postal njegov tajnik Janko Lepušič z Raven.

Slovenskega župana pa v Rožeku, kjer je bila sodnija in kjer je imel tudi svoj grad in posestvo Liechtenstein, dvorni maršal na cesarskem dvoru na Dunaju, niso prenesli in so se ločili v teku tridesetih let že drugič od večje občine. V 80-tih letih se je namreč ločil St. Jakob od Rožeka, zdaj pa so se še odrekli večjemu delu svoje občine. Tako je nastala občina Ledince. Pri prvem ljudskem štetju je bila v zgornjem delu ledinške občine samo ena nemška družina, ki se je priselila v neko polpodrto hišo v Podhum in se je pisala Greibel. Po naslednjem ljudskem štetju pa je prišlo zraven še nekaj železničarjev.

S tem, ko je občina prevzela lov, so postali naenkrat vsi divji lovci seveda pravi

lovski upravičenci, zraven pa je prišlo tudi še nekaj takih, ki prej puške še niti v rokah niso imeli. Eden takih je bil Učažev Zep, kratkoviden in že priletan mož. Vendar je ta kar zaporedoma nosil zajce k Resmanu, kjer so imeli tudi gostilno. Vse se je čudilo in nekoč so mu plačali par kozarčkov žganja, tako da mu je pijača že precej zlezla v glavo. Začeli so ga spraševati, kako da on toliko zajcev ustrelí. No, pijača je razvzvala njegov jezik in prišel je z barvo na dan:

»Veste, tale bi mi kmalu ušel, čeprav sem ga imel že privezanega. Saj vsi veste, da leži moj skedenj niže kot hiša in da se takoj za njim že začne gozd. Zdaj pozimi so zajci lačni in srne tudi. Pa odprem zvečer vrata v skedenj, katera imam privezana na vrvi; če se ponoči zbudim, hop, potegnem za vrvi, in zajec je moj, če ga je lakota prignala k dišečemu senu. Zjutraj ga ujamem, privežem na vrvi k češnji ter ga ustrelim. Pri tem pa sem tokrat zadel vrv, tako da je zajec že letel; če ne bi bilo sosedu Kapusa, ki je streljal za njim in ga zadel, bi zajec letal po gozdu z vrvjo okoli vratu. Tudi srne sem že ujel, a te sedaj ne smem streljati.«

Tudi na jesenski lov je Zep hodil, toda ker je ob neki taki priliki zaradi svoje kratkovidnosti skoraj sosedu zadel, se je lova naveličal in puško prodal.

Pozimi so napravili lov na lisice in par dni nato je bila tudi lisičja pojedina. Še

Die sorbische Volksgruppe
(Nadaljevanje s 1. strani)

vorgebracht hat, und die Literatur umfaßt Hunderte von Titeln, Bücher aller Art, Fachbücher, Schulbücher und Werke von Vorkriegsverfassern sowie von den vielen Schriftstellern der Nachkriegszeit. Unter diesen darf erwähnt werden Jurij Brežan, dessen Bücher in ein Dutzend von Sprachen übersetzt sind. Die Sorben sind Bücherwürmer, und obwohl die meisten Auflagen 1000 nicht übersteigen, sind doch solche Auflagen groß im Verhältnis zur sorbischen Bevölkerungszahl. Der sorbische Schriftstellerverband hat ungefähr 30 Mitglieder; es gibt aber auch Schriftsteller, die nicht Mitglieder sind.

Ich studierte viele Übersetzungen ausländischer Schriftsteller ins Sorbische. Sicher hat die Übersetzungsliteratur ihre Paradoxa und weist ein wenig sowjetische und sozialrealistische Tendenzen auf; sie ist aber imponierend reich, umfaßt Mark Twain, Maxim Gorki, Jack London, Maupassant, Balzac, Čapek, u. a. m. — ja, und ferner Hans Andersen und Björnson. Aber Kafka fehlt.

Unter den jungen Schriftstellern, die im »Serbski Dom« (das sorbische Haus) in Bautzen verkehren, ist auch der junge Petr Malink, dessen Schauspiele im In- und Ausland Erfolg haben. Abends hatte ich Gelegenheit, einer Liebhabervorstellung seiner Drama, »Der Nachtpatient« beizuwohnen. Das Stück, dessen literarischer Wert nicht bestritten werden kann, dreht sich um einen jungen Westdeutschen, der die schmutzige Vergangenheit seiner Eltern entdeckt — der Vater war während des Krieges Schutzmann in der Lausitz — und der nun mit seiner bisherigen falschen Lebensauffassung abrechnet. Das Stück erinnert etwas an »Die Gefangenen in Altona« von Sartre.

Wenn ich diese Liebhaberaufführung erwähne, so geschieht dies auch deshalb um eine Idee zu erwähnen, die ich glänzend finde. Die Liebhabergruppen spielen eine entscheidende Rolle im sorbischen Kulturleben, die Mitwirkenden werden von professionellen Schauspielern instruiert. Mancher Sorbe hat durch sein Mitwirken an einer Liebhabervorstellung den Weg zu einem Dasein als »richtiger« Schauspieler am sorbischen Theater in Bautzen gefunden.

Am letzten Tage meines Aufenthaltes in der Lausitz sitze ich in den rein sorbischen Ortschaft Radwor und beobachte die Passanten. Ich habe ein Gespräch mit einer greisen Bauernfrau gehabt, die mir von ihren Kinderjahren vieles erzählen konnte. Sie war in die sorbische Volkstracht gekleidet und posierte pflichtschuldig vor meinem Apparat, bevor ich mich verabschiedete. Auf dem Lande gehen die Bauernfrauen — nicht aber die Männer — heute noch in ihre alten Volkstrachten gekleidet. In den Städten sind die Trachten fast verschwunden. Allem Anschein nach sind sie nun auch in den Landgebieten im Rückgang. Sie sind unpraktisch, wenn man an modernen Maschinen arbeitet und wenn man Motorrad fährt.

Die Kollektivisierung in Ostdeutschland ändert das Aussehen der Ortschaften. Zweistöckige Häuser mit Wohnungen für Menschen ohne Boden werden gebaut. Die Leute haben heute mehr Geld, wollen moderner leben und bauen ihre Höfe um. Das ist verständlich. Man hat aber Eile, wenn man die alten Höfe mit den typischen Giebelstnitzeren schützen, photographieren oder zeichnen will, und man sollte Dialektwörter niederschreiben, bevor die ältere Generation der Sorben ausgestorben ist.

Es ist allgemein bekannt, daß dort, wo einander zwei Nationen begegnen, auf die Dauer das Volk Sieger bleibt, das die höchste Kultur hat; es wird allmählich das andere absorbieren. In Schleswig liegt seit Jahrhunderten die Kulturgrenze fest, denn deutsche und dänische Kultur sind einander ebenbürtig.

Wenn das kleine slawische Volk der Lausitzer Sorben seit Jahrhunderten gegen die deutsche Offensive standhalten konnte, so ist das ein Beweis dafür, daß es bei ihnen um die Kultur nicht schlecht steht.

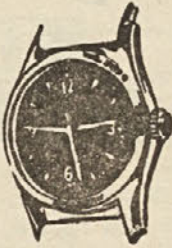
Gunnar Nissen

Ure in nakit v veliki izbiri pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izrošim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strta zlato).

Avstrijska televizija

PETEK, 3. marca: 10.00 Televizija v šoli: Hold Back the Sea — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 Oskar Kokoschka: Lastni portret — 12.00 Enaindvajset — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Nepoznani svet. Med pagodami in mošjami — 19.00 Kuhinja v televiziji — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Prenos z Dunaja: Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju; obvezni liki za moške — 23.00 Večerna poročila in v žarometu. Sedem dni svetovnih dogodkov.

SOBOTA, 4. marca: 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za družino: Družba potrebuje samotarje — 17.30

SADJARJII

Sadna drevesa vseh vrst v veliki izbiri v strokovni drevosadnici jabolčnih, hruškovih in češnjevih drevesc. Po znižanih cenah dobite: češplje, slive, maravdlne, ribezlje, kosmulje in vinske trte.

Ing. MARKO POLZER, pd. Lazar
ŠT. VID V PODJUNI

ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

Več senenih grabelj na vprego
obračalnikov za seno na vprego
I traktor vlačilec znamke Emachs
Znamke Rapid.

Po ugodni ceni in čez mero opremljen na prodaj.

A. in T. BLAZEJ

ŠT. VID V PODJUNI

Telefon 042 39 — 34 63

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Mauree

Klagenfurt, Alter Platz 35

Vse poljedelske stroje,
vse za gospodinjstvo
ugodno in na obroke
Vam nudi tvrdka

HANS WERNIG

KLAGENFURT

Paulitschgasse (Prosenhof)

Družina Leitner. Ne ostaneš zmerom 20 let star — 18.15 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.25 Avstrija poje in igra! Heinz Conrads bo obiskal Linz — 19.50 Zabeleženo za vas — 20.00 Čas v sliki — 20.15 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.35 Prenos z Dunaja: Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju; obvezni liki za ženske — 22.20 Čas v sliki — 22.40 Naš nočni program: »Prijemac«, kriminalni film.

Televizija Ljubljana

PETEK, 3. marca: 9.40 Televizija v šoli: Perutninarstvo; Iz življenja Južne Amerike, Valovanje fluida — 10.35 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.45 Angleščina — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 17.15 Poročila — 17.20 Filmi za otroke — Sarajevo — 17.55 TV obzornik — 18.15 Operna scena — 18.50 V. Hugo: Nesrečniki — VI. oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cickak — 20.37 Resnica o ženskah — celovečerni film

Važno za kmeta in delavca!

Hatzenbichler — univerzalni kombinator in sadilnik za krompir (Kombinator und Kartoffelleger) je najidealnejši poljedelski stroj za vsakega kmeta.

Motorne žage — znamk STIHL, PIONEER, MC CULLOCH, TIGER in SOLO — vam znatno olajšajo in skrajšajo delo v gozdu.

Mopedi in kolesa — v največji izbiri za mlade in stare — znamk STEYR-PUCH, TORPEDO, KTM in LOHNER.

Zahtevajte ponudbe pri tvrdki

Johan Lomšek

Tihoja 2, 9141 Eberndorf — Dobrla ves,
telefon 042 37-246.

Autosalon
Sintschnig

KLAGENFURT — CELOVEC
Südbahngürtel, telefon 53 20

Išče strokovne delavce
s takojšnjim nastopom:

- AVTOTELEKTRIČARJA
- AVTOMEHANIKA
- ČISTILCA AVTOMOBILOV

Pismene ponudbe na
zgoraj imenovani naslov!

— 21.45 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju — moški — 23.00 Zadnja poročila.

SOBOTA, 4. marca: 9.40 TV v šoli: Raketa; Delo šolskih psihologov in pedagogov; Uvod v filmsko umetnost — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Prenos športnega dogodka — 17.55 TV obzornik — 18.15 Vsako soboto — 18.30 Zablešite z nami — 19.15 Neznani kraji — serijski film — 19.40 Cickak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Humoreska Vaše Popoviča — 21.20 Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju — ženske — 22.30 Ben Casey — serijski film — 23.20 Zadnja poročila.

Nadaljnega programa nismo prejeli. Cenjene bralce prosimo, da nam oprostite!

Iščem mladega fanta za namestnika na majhno kmetijo. Odslužen naj bi imel vojaški rok. Informacije pod številko 10 v upravi lista.

V krščanski žalosti sporočamo vsem znancem, da nas je dne 28. februarja 1967 ob 23. uri ponoči po nedoumljivem sklepu Vsemogočnega po daljši, težki bolezni v 66. letu starosti po prejemu sv. zakramentov zapustil moj ljubljeni mož, naš oče in brat

JANEZ OLIP

p. d. UŽNIK (KALIŠNIK),

posestnik v Selah, in bil poklican v večno domovino.

Dragega pokojnika bomo spremili v petek, dne 3. marca t. l., ob 13. uri popoldne od hiše žalosti v župnijsko cerkev v Selah in ga po sv. maši zadušnici položili na domačem pokopališču k zadnjemu počitku.

Sele, 1. marca 1967.

V veliki žalosti:

ZENA in OTROCI,
BRATA IN SESTRE.

Po dela polnem življenju je Bog — Gospodar nad življenjem in smrtjo — poklical k sebi našo drago mamo, babico, taščo, sestro, svakinjo in teto, gospo

KATARINO HANIN

p.d. Kaiser

dobro pripravljeno v večno domovino po prejemu sv. zakramentov za umirajoče.

Kar je bilo na naši dobri mami umrljivega, smo spremili v torek, dne 28. februarja 1967, ob 14.30 uri od hiše žalosti v Dvoru k večnemu počitku na pokopališče v Šmihelu pri Pliberku.

Dvor, Bistrica, Čergoviče, Innsbruck, Celovec, dne, 27. februarja 1967.

Za rajno žalujejo:

Otroci: Marija, Neža, Lojz, Helena, Ida, Franc, Janez
in ostali sorodniki.